

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism na sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din za innesetavo 80 Din. Članek sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3113

Predsedniški zbor v Mariboru.

Spomenica. — Pismo gospoda ministra prosvete dr. Radenka Stankovića predsedstvu sekcije. — Spomenico objavila »Narodna Prosveta«.

Na zborovanju predsednikov sres. učit. društev ter članov upravnega in nadzornega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja — sekcije za dravsko banovino, ki se je vršilo dne 6. novembra t. l. na drž. moški učiteljski šoli v Mariboru, je bila sprejeta, kakor smo poročali že v 13. številki »Učiteljskega tovariša« z dne 10. novembra t. l., obširna spomenica. Spomenico je razposlala sekcija v nad 300 izvodih na vsa merodajna mesta ter osebam in korporacijam, ki so na kakršenkoli način v zvezi z učiteljskim vprašanjem. Predložila jo je tudi osebno gospodu ministru prosvete, ki je odgovoril na v spomenici sprejeta stališča s sledečim pismom:

Ministarstvo prosvete kraljevine Jugoslavije
Kabinet

Prim. 16. 11. 1932 u Beogradu.
K. broj 430.

PRETSEDNIKU JUGOSL. UČITELJSKOG
UDRUŽENJA — SEKCIJA ZA DRAVSKU
BANOVINU — LJUBLJANA.

Ministarstvo prosvete primilo je Spomenicu zbora predsednika sreskih društev upr. i nadzornog odbora Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, sekcije za dravsku banovinu i proučilo je sa zadovoljstvom, jer će ona olakšati staranje Ministarstva za čuvanje učiteljske stalnosti.

Ministar prosvete:

Dr. Radenko Stanković, s. r.

Spomenica, ki jo je v prevodu priobčilo naše centralno stanovsko glasilo »Narodna Prosveta« v 34. številki z dne 17. novembra 1932., se glasi:

SPOMENICA

predsedniškega zbora Jugoslov. učiteljskega udruženja, sekcije za dravsko banovino.

Zastopniki JUU, sekcije za dravsko banovino, zbrani na zborovanju predsednikov sreskih učit. društev dne 6. nov. 1932. v Mariboru, z zadovoljstvom ugotavljamo, da je stanovska zavest strnila na teritoriji sekcije ves učit. stan, ki je enoten in neomajen tako v nacionalnem kakor stanovskem oziru, gradeč te svoje dobrine na moralno pravičnost in poštenost. Pozivamo redke poedince, ki tvorijo še izjemo, da se priključijo celoti.

Sekcija JUU je že v nešteti neizpodbitnih primerih dokazala svojo nacionalno in patriotsko smer in delo, zato odklanja vsak dvom o iskrenem nacionalnem in patriotskem delovanju sekcije in njenih predstavnikov. Iz tega razloga obžaluje in obsoja denunciacije, s katerimi se je skušala vreči senca na sekcijo in njene predstavnike. Ugotavljamo in obžalujemo, da imajo iniciatorji takih denuncijacij zaslobo.

V službenem in stanovskem oziru je sekcija vedno pozivala učiteljstvo, da uravnava svoja dejanja ter službeno in stanovsko delo tako, da mu bosta pri tem vedno osnova objektivnost in poštenost v službenem in stanovskem pogledu, ker le te moreta dati stanu podlago za trdno in solidno bodočnost.

Smatramo, da morajo biti tudi na podrejenih mestih prosvetne uprave osebe, ki jim bodo gornji temelji prvi pogoj. Iz tega ozira obžalujemo, da ne najdemo dovoljnega razumevanja za ta stremiljenja v konkretnih primerih pristranosti, ki rušijo zdrave službene in stanovske moralne osnove.

Najiskreneje želimo harmonije in sodelovanja med šolo, učiteljstvom in narodom ter učiteljstvom na šolah med seboj.

Nihče ne more oporekati, da učiteljstvo ne dela. Z vsemi nešteti podrobnimi primeri je učiteljski stan to neizpodbitno dokazal. Spričo uradno ocenjene in statistično dokazane delavnosti učiteljstva smatramo za neumestne in krivične pavšalne obtožbe, ki izvirajo iz izjemnih primerov.

Odločno pa odklanjamo, da si neslužbene korporacije in poedinci prisvajajo pravico razpolagati z učiteljskim izvenšolskim delom. Učiteljstvo samo najbolje ve, koliko največ lahko dela in kje se najuspešneje udejstvuje ter v koliki meri, da ne trpe radi tega šolsko delo, družina in gmočno stanje prizadetih. V nobenem primeru ne moremo odobravati pritiska k izvenšolskemu delu na škodo pouka in šole. Zato prosimo oblast, da uredi to razmerje ter odkloni vsako neuradno kontrolo in vplivanje na izvenšolsko delo učiteljstva, saj je sama ustanovila v svrhu reguliranja tega vprašanja poseben odsek, ki zbira avtentične službene podatke.

Iz tega razloga je sekcija tudi pod svojim okriljem sistematično organizirala izvenšolsko delo učiteljskega stanu in s tečaji učiteljstvo za to usposablja.

Ugotavljamo, da troši učiteljski stan izredno visoke izdatke za sredstva kot pripravo za šolo in pouk za sodobno izpopolnjevanje, za kulturne in strokovne publikacije ter za sodelovanje in udeležbo pri prireditvah raznih društev. Zaradi tega smatramo za nujno potrebno, da se tudi prejemki učiteljskega stanu temu primerno uredi ter je vsako spodbijanje in osporavanje sedanjih prejemkov neumestno.

Uspešno delo učiteljskega stanu je pa mogoče le tedaj, če mu je zagotovljeno daljše bivanje v službenem kraju in pridobivanje služb po svoji prošnji ter ako ima učiteljstvo za delo potreben mir in oporo v merodajnih faktorjih. Iz tega razloga smatramo za nujno potrebno, da se uvede zopet stalnost učiteljstva na službenem mestu in da se oddajajo službena mesta po starem načinu razpisa. Zato je nujno potrebna izprememba zakona o narodnih šolah, na kar opozarjamo gg. narodne poslance.

Največ vznemirjenja med učiteljstvom povzročajo premestitve in nameščanja. V tem pogledu smatramo — kot stan, ki mu je urejenost v službenem razmerju nujno potrebna — za svojo dolžnost, opozoriti na najnujnejše okoliščine, ki škodujejo dobri stvari. V trdni veri, da je v korist stvari nujno potrebna taka opozoritev, smatramo, da smo v to tudi moralno primorani kot predstavniki 4000 učiteljstva in kot del 23.000 učiteljskega stanu v državi, ki tvori jedro vzgojiteljev naroda in vzgojiteljev bodočih državljanov.

Ker so namestitve in premestitve učiteljstva najboljčutljivejša točka stanu, smatramo, da bi se pri njih morala v največji meri čuvati zakonita osnova in moralni temelji, ki grade v učiteljstvu čut spoštovanja do pravičnosti in vero v avtoriteto zakonov in zakonitih določb.

V tem pogledu moramo ugotoviti, da je učiteljstvo jako težko, ko vidi, da se ruši vera v avtoriteto in veljavnost vrhovnega disciplinskega sodišča, ki je danes po zakonu edina disciplinska instanca za učiteljstvo ter najvišji vrhovni avtoritativni disciplinski forum. V vseh primerih smatramo za nujno potrebno, da se disciplinske zadeve službeno obravnavajo ter se vselej prizadeji zaslišati, kakor to določa zakon. Odklanjamo anonimne ovadbe kot podlago za disciplinske postopke, ker so nemoralne. Enako odklanjamo vse pritožbe, v katerih se obtožitelji ne upajo sami svojega postopka pošteno in odkrito zagovarjati, temveč se umikajo za oblast in razne korporacije. V disciplinskem pogledu si želimo podrobnega predpisa za disciplinsko postopanje pri nižjih instancah.

Vsa sreska društva pozivamo, da vsak primer netovariškega zahrbtnega rovarjenja in ovajanja od strani svojih kolegov, pa bodisi pod firmo nacionalizma ali patriotizma, obravnavajo pred razsodiščem ter stavijo predloge za izključitev takih članov. Smatramo, da mora biti trdnemu nacionalizmu in patriotizmu prva podlaga odkritost, poštenost in moralnost. Nacionalizem brez teh osnov ni zdrav.

Povzročitev premestitev na podlagi privatnih pism in informacij brez službenih ugotovitev očitkov proti prizadetim smatramo za nemoralno. Zato obžalujemo primere, ko učitelj nepričakovano izve za premestitev iz časopisov ter se ista naknadno podkreplja z argumentacijami iz privatnih virov brez uradnih ugotovitev in niti ne pod firmo pravih iniciatorjev, ker ti nimajo moralne sile iznesti svoje pritožbe pred oblastjo s podpisom in polno odgovornostjo. Take pritožbe, v zvezi z zahtevo premestitve, smatramo za proste denunciacije. Smatramo, da je edino pošteno in značilno eventualne pomisleke proti učiteljstvu na oblast, ki je dolžna službeno ugotoviti istinitost in upravičenost navedb, preden se izvrše ukrepi.

Sekcija je opozorila učiteljstvo na dolžnosti napram SKJ in nihče ne more trditi, da se učiteljstvo v ogromni večini tega ne zaveda, ker vrši v polni meri to svojo dolžnost. Vsa gornja načelna stališča pa smatramo, da morajo veljati tudi za sokolske korporacije in poedine funkcionarje. V tem pogledu pozdravljamo sklep Saveza, s katerim skuša urediti to vprašanje in enako dne 3. 2. 1932. Sokolskim župam odposlano okrožnico, tičočo se učiteljskih nameščenj, v kolikor skuša preprečiti zlorabe društev in poedincev glede učiteljskih premeščenj. Obžalujemo pa, da se ni to v vseh primerih izvajalo, in ugotavljamo, da se vse Sokolske župe niso ravnale po točki 5. gornje okrožnice. V načelu smatramo, da vmešavanje SKJ v učiteljska nameščenja in premeščenja ni v korist SKJ, ne šoli in ne učiteljstvu, kar so nam jasno pokazali primeri iz preteklosti. Učiteljstvo želi, da se prepusti ureditev tega vprašanja le oblastem.

V zadnjem času smo zaznali, da je prejel učiteljstvo, ki ga je oblast želela premestiti, posebne uradne pozive, naj samo prosti za premestitev na odredeno službeno mesto, četudi je bilo postavljeno z ministrskimi dekreti, ki niso bili ukinjeni in je bilo za službeno delo odlično ali prav dobro ocenjeno. To učiteljstvo se ne zaveda nobene krivde, zaradi katere bi moralo iz kraja in se mu ista ni predočila. Z odzivom na uradni poziv se mora odreči povrnitvi potnih in selitvenih stroškov, ki so mu z zakonom zagotovljeni ob službenih premestitvah. Smatramo, da manjka takim pozivom moralna in zakonita osnova. Prosimo oblast, da se v službene dekrete ob premestitvah, za katere učiteljstvo ni prosilo, ne vstavlja klavzula »po lastni prošnji«.

V izogib kvarnim posledicam, ki jih rode gori navedeni pojavi, izroča učiteljski stan po svoji organizaciji kot svoji predstavniki gornjo spomenico merodajnim krogom z dobrim namenom, da z opozorilom na moralno stran teh pojavov koristi nacionalni in patriotski stvari, v prepričanju, da je poštenost in zdrav moralni temelj vsega delovanja najtrdnjša opora jugoslovenskemu nacionalizmu in drž. patriotizmu.

V Mariboru, dne 6. nov. 1932.

Za upravni odbor:

Ivan Dimnik, s. r., predsednik; Mira Engelman, s. r., I. podpredsednica; Viktor Grčar, s. r., II. podpredsednik; Josip Kobal, s. r., tajnik; Leopold Kopač, s. r., član upr. odbora; Fran Mervar, s. r., član upr. odbora; Karel

Mavrič, s. r., član upr. odb.; Miloš Verk, s. r., član upr. odb.; Fran Voglar, s. r., član upr. odbora.

Za nadzorni odbor:

Ljudevit Ivanjšič, s. r., predsednik; Matija Brezovar, s. r., tajnik; Anka Mešiček, s. r., članica nadz. odbora; Metod Požar, s. r., član nadz. odbora.

Za sreska društva JUU dravske banovine:

Brežice: Janko Knapič, s. r.; Celje: Ivanka Zupančič, s. r.; Črnomelj: Metlika: Matko Ljubič, s. r.; Dravograd: Rudolf Gallob, s. r.; Gornji grad: Zorko Kotnik, s. r.; Kamnik: Ant. Arrigler, s. r.; Kočevje: Herman Kmet, s. r.; Konjice: Henrik Schell, s. r.; Kozje: Al. Čok, s. r.; Kranj: Marija Malenšek, s. r.; Krško: Matija Brezovar, s. r.; Laško: Rudolf Pleskovič, s. r.; Dol. Lendava: Ljudevit Pernel, s. r.; Logatec: Valentin Doljak, s. r.; Litija: Jože Zupančič, s. r.; Ljubljana mesto: Josip Mihelič, s. r.; Ljubljana zah. del.: Zdr. Mikuž, s. r.; Ljubljana vzh. del.: Mirko Kosin, s. r.; Ljutomer: Karel Mavrič, s. r.; Maribor mesto: Ciril Hočevnar, s. r.; Maribor levi breg: Mirko Vauda, s. r.; Maribor desni breg: Simon Petrovič, s. r.; Murska Sobota: Andrej Savli, s. r.; Novo mesto: Vilko Menard, s. r.; Ormož: Milan Megla, s. r.; Ptuj: Dušan Šestan, s. r.; Radovljica: Metod Požar, s. r.; Slovenska Bistrica: Miloš Tajnik, s. r.; Slovenj-gradec: Leopold Kopač, s. r.; Sv. Lenart: Fr. Golež, s. r.; Šmarje pri Jelšah: Miloš Verk, s. r.; Šoštanj: Martin Vrečko, s. r.; Žužembek: Fran Mervar, s. r.

Učiteljska samopomoč v Ljubljani.

I. Zahteve po preureditvi pravil.

Dobra pravila so tisti faktor, ki drži pokoncu vsako organizacijo, društvo ali zadrugo in jim omogoča primeren razmah. Najboljša pravila pa niso taka, ki bi ustrezala vsem članom in bi bila primerna za vsak čas. Uporaba kaj kmalu pokaže, kaj je treba predrugačiti, kaj dodati ali izpustiti. Izredni občni zbor US v Ljubljani, ki se je vršil dne 6. marca 1932., je naročil načelstvo — z ozirom na predloge članov prof. Siča in šolske upraviteljice M. Polakove iz Ljubljane — da naj do prihodnjega občnega zbora sestavi primerne nasvete za preureditev zadružnih pravil.

Spremembe so v gotovih točkah res nujno potrebne, neodložljive. Sedanja sprejemna doba je predolga, sprejemne pristojbine so zlasti v zadnjih letih velike preizkušnje, mlajši člani žele prejeti sami še v življenju delni znesek od posmrtnine ali pa denarno podpora, starejši člani zahtevajo oprostitve vplačevanja članskih prispevkov itd. Na drugi strani so zopet velike ovire, ki temeljite poprave delno izključujejo ali sploh onemogočajo. — Poiskati moramo primerno obliko in pravi način, kako naj to izvedemo, ne da bi ogrozili obstoj dozda zadovoljivo poslušajoče zadruge.

V ta namen se je osnoval odsek 15 članov (načelstvo in nekaj članov iz Ljubljane in okolice), ki na sestankih, sklicanih od uprave, razmišlja o raznih primerih in potrebnih popravah v naših pravilih. Potrebno pa je, da se vsi člani US seznanite z gradivom za preureditev dosedanjih pravil in da sami pri preureditvi sodelujete, to pa s predlogi, navesti in končno z udeležbo ter stvarnimi debatami na prihodnjem občnem zboru.

Gradivo za preureditev pravil je precej obširno, posega globoko v razne dobe US in je v tesni zvezi s spremembami, ki so nastajale od časa do časa v tej podporni ustanovi. V naslednjih člankih bom skušal podati jasno sliko o US z ozirom na 1. dosedanje spremembe pravil, 2. predloge in nasvete, o katerih se je razpravljalo na odborovih (zadružnih) sejah ali občnih zborih in 3. predloge članov US, ki jih brani zadružna uprava in jih pretresava odsek za preureditev sedanjih pravil. Pri tem se bo ena ali druga stvar znabiti ponavljala, kar nam pač kaže, da so se enake ali slične domislice pojavile na raznih krajih in ob raznih prilikah.

II. Izvršene spremembe v pravilih.

Ravnatelj Luka Jelenc, takrat nadučitelj v Senčurju pri Kranju, je sestavil pravila po vzorcu pravil društva »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«. Oblastveno potrjenje so dobila dne 4. julija 1898, št. 3001. Društvo se je imenovalo Jubilejska samopomoč v Ljubljani. Ustanovni občni zbor je bil 1. avgusta 1898. v Ljubljani.

Po teh pravilih je poslovala društvena uprava do leta 1901. Na občnem zboru tega leta se je društveni delokrog, obsegajoč do tedaj deželno Kranjsko, razširil na okoliš »Zveze jugoslovenskega učiteljstva«, to je na Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko. Taka so ostala pravila do l. 1920., vsaj drugačnih sprememb nisem mogel ugotoviti, ker je arhiv US za to dobo zelo pomanjkljiv.

V l. 1918. za nas srečno zaključena svetovna vojna je postavila nas Slovence v popolnoma nove razmere. Z brati Srbi in Hrvati smo si osnovali novo državo, prevzeli od prejšnje srbske države njen denar (dinar), avstrijska krona (naše plačilno sredstvo) pa je postala čez noč malo iskan denar nizke vrednosti. Društvena uprava je izplačevala posmrtnine v zneskih nekaj nad 100 Din. — Dnevne cene za življenjske in druge potrebščine so se dvigale od dne do dne navzgor. Znesek 100 Din je bil pri splošni draginji malenkost. Na občnem zboru dne 27. avg. 1920. v Mariboru so zborovalci soglasno sprejeli odborov predlog, da se »Jubilejska samopomoč« imenuje odslej »Učiteljska samopomoč«, vplačila članskih prispevkov in izplačila posmrtnin se vrše v dinarjih (članski prispevek po 2 Din), društveni delokrog pa razširi na vso državo Jugoslavije. Ta pravila je odobrilo ministarstvo za notranje zadeve, oddelek za Slovenijo, z odlokom od dne 3. okt. 1921., št. 10475. Društvo jih je prejelo dne 31. oktobra 1921.

Draginja je rastla od leta do leta. Z novimi pravili določeni članski prispevki so le nekaj časa dajali primerno posmrtnino. Na občnem zboru v Ptuj dne 8. julija 1923. se je § 7, društvenih pravil tako razširil, da more US sprejemati za člane tudi profesorje, njih soproge in vdove. Na tem občnem zboru so se oglašali člani in predlagali k nekaterim odstavkom društvenih pravil času primerne izpremembe. Društveni odbor je dobil nalogo, da pregleda pravila, jih primerno zboljša in na prihodnjem občnem zboru predloži v razpravo in odobrenje.

Po temeljitih razmišljanjih na več sejah in sestankih je na izrednem občnem zboru US v Krškem dne 9. julija 1924. predlagal društveni odbor sledečo spremembo (dostavek) k § 7 b: »V društvo US vstopajo lahko tudi oni, ki so stari nad 45 let, če plačajo sprejemne pristojbine kot 45-letniki in pa za toliko let, kolikor imajo nad 45 let, še ostale pristojbine, to je: prispevek za smrtne slučaje, letnino in upravnino. Velja pa za aktivne in upokojece. Ta sprememba društvenih pravil naj bi bila začasna, veljavna za eno leto. V tem času bi bila dana prilika vsem, ki so stari nad 45 let, da vstopijo v naše društvo.«

Predlog je utemeljeval Iv. Kocijančič (Ljubljana): »Čim večje je število članov, tem višje so posmrtnine; društveniki imajo od tega le korist. Društveni rezervni fond se z doplačili starejših priglasevcev okrepi. Učitelj. samopomoč ima človekoljuben namen, zato odprimo vrata v naše društvo — četudi le začasno — vsem onim tovarišem in tovarišicam, ki se iz nam neznanih vzrokov niso oglasili o pravičnem času za sprejem, a zdaj obžalujejo to in nas prosijo pomoči.« Odborov predlog je bil soglasno sprejet za dobo enega leta, to je od l. IX. 1924. do 31. VIII. 1925.

Na članskem sestanku društva US, ki se je vršil v Ljubljani dne 19. decembra 1924., se je razgovarjalo o potrebnih spremembah k raznim odstavkom društvenih pravil, zlasti glede sprejemnih pristojbin in članskih prispevkov. Te predloge si je osvojil društveni odbor na svoji seji dne 6. januarja 1925. in sklenil sklicati v Ljubljano na dan 1. februarja 1925. izredni občni zbor, ki naj predlagane spremembe odobri.

Predlogi društvenega odbora, ki jih je izredni občni zbor (1. februarja 1925.) odobril, so sledeči: »1. Prispevek za smrtni slučaj je 5 Din, posmrtnina petkratno število članov, za vpisnino se plača 10 Din in za upravno letno 4 Din; prispevek za rezervni fond ostane stari (2 Din). 2. Zdravniški certifikat se odpravi. V dvomljivih slučajih more društveni odbor (uprava) zahtevati od priglaseca zdravniški certifikat. 3. K sedanjemu številu odbornikov izvoli vsakokratni občni zbor še tri namestnike.« K št. 2. (zdravniški certifikat) naj pripomnim, da je ta sklep društveni odbor na svoji seji dne 14. julija 1926. v toliko dopolnil, »da se zahteva zdravniški certifikat od vseh tistih priglasecev, katerih zdravstvenega stanja ne pozna kak odbornik ali pa ne potrdi odboru znani, stalni zaupnik v priglasečevem okraju, da so res zdravi. Ime zaupnikovo se vpiše v prijavnico.« Nova pravila je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve — oddelek za Slovenijo dne 8. maja 1925., št. 2479/25.

Izredni občni zbor v Ljubljani dne 28. decembra 1927. je sprejel sledečo spremembo — dostavek k § 7 a: »Odbor sme sprejemati za društvene člane tudi bivše učitelje, učiteljice in profesorje, ki so prideleni raznim uradom, podrejenim prosvetnemu ministrstvu in to v področju ljubljanske in mariborske oblasti, n. pr. prosvetni oddelki velikih županov, narodno gledališče, državne knjižnice in muzeji.«

Dne 31. marca 1931. je izšel novi zakon o uradnikih. Ta zakon predpisuje v § 76. razne omejitve v druženju in organizacijskem gibanju državnih uradnikov. Z uradnim dopisom policijske uprave v Ljubljani z dne 15. junija 1931., št. 1322/3. je bilo društvo pozvano, da spremeni svoja društvena pravila in jih prilagodi zahtevam §§ 76. in 345. zakona o uradnikih z dne 21. marca 1931.

XI. Glavna skupščina JUU in obmejno šolstvo.

Letošnja glavna skupščina se je v svoji resoluciji pod tek. št. 33. zavzela tudi za naše obmejno šolstvo, oziroma za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega uradnega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti.

Dvomiim zelo, da bi imeli s to resolucijo dovoljen uspeh. Ako pogledamo § 45. zakona o narodnih šolah, vidimo, da ta ne govori o narodnosti, ampak o jeziku in pravi: V krajih, kjer v znatni meri prebivajo državljani drugega jezika, se ustanove za njihovo deco posebni oddelki osnovne šole — ne pa oddelki višje narodne šole, kakor se že po nekod dogaja.

Kakor sem prej omenil, se je sekcija JUU zavzela za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti. Dokler pa § 45. govori o državljanih drugega jezika, je uspeh naše akcije dvomljiv.

Ta paragraf bi bil za nas sprejemljiv, če bi bili naši ljudje tako zavedni, da ne bi več govorili doma tujega jezika. Žalibog pa o pravi narodni zavednosti naših ljudi težko govorimo, posebno pa tu na severni meji, kjer je bil pritisk germanizacije do prevrata l. 1918. naravnost strašen. Vsled tega se tudi ne bo posrečilo pripraviti naše ljudi, da bi kar čez noč postali zavedni. Stare bomo le počasi pridobili, treba pa je toliko bolj delati pri mladini in jo prikleniti nase potom šole. Zato pa je boj Nemcev našim šolam razumljiv. Oni dobro vedo, kdor ima šolo, ta ima narod. Nemci pa imajo s § 45. dobro oporo v svojih rokah. Oni vedo, da pravih nemških otrok ne spravijo skupaj toliko, da bi pri vsaki šoli na

S to zadevo se je temeljito pečal društveni odbor na odborovi seji dne 24. junija 1931. Kot najboljši izhod iz težavnega položaja je sklenil priporočati na izrednem občnem zboru US, ki naj bi se sklical za 29. junij 1931. na II. mestno deško osnovno šolo v Ljubljani, razpust društva in takoj nato ustanovite zadrugo Učit. samopomoči v Ljubljani. Občni zbor je 29. junija 1931. sprejel skoro soglasno sledeči predlog društvenega odbora: »Društvo US ne more svojih pravil popraviti tako, kakor zahteva § 76. zakona o uradnikih. Izredni občni zbor skleni, da se društvo razide, vse društveno premoženje in terjatve pa oddajo zadrugi, ki naj se istočasno in z istim namenom ustanovi. V tem slučaju naj izplača deleže za vse člane, ki so danes v društvu, zadruga sama iz premoženja razpuščenega društva US.« Društvo US je likvidiralo, ustanovila se je Učiteljska samopomoč, reg. zadruga z om. zav. v Ljubljani, ki je s 1. januarjem 1932. pričela poslovati.

Finančna direkcija v Ljubljani je za oprostitev plačevanja družbenega davka in raznih taks oспорila § 36. naših zadrughnih pravil. Dalje je bila potrebna poprava § 34. v toliko, da se za spremembo pravil ne zahteva na občnem zboru navzočnost dveh tretjin vseh članov. Poleg tega so bile stilistične poprave in dodatki k §§ 3., 11. in 20. Vse te od zadrughnega načelstva predlagane spremembe je izredni občni zbor zadruge Učit. samopomoč v Ljubljani dne 6. marca 1932. odobril deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, oddelek III. jih je potrdilo in dne 31. marca 1932. pod Firm. 289. Zadr. X. 161/2 vpisalo v zadrughni register. Te potrjene spremembe je kot tiskano prilogo uprava razposlala koncem aprila 1932. vsem članom US.

Iv. Kocijančič.

severni meji dobili svoje oddelke, zato pa imajo velik kontingent pri naših nezavednih ljudeh, ki znajo že popolnoma slovenski, pa govore nemški, bodisi pod pritiskom razmer, ali pa iz navade.

Mi pa pod nobenim pogojem ne moremo dovoljevati, da bi otroci teh naših mladežev ali odpadnikov obiskovali nemške razrede, ker bi s tem vršili mi sami nadaljno germanizacijo.

Treba bi bilo započeti na podlagi povedanega, da se § 45. izpremeni v toliko, da bi govoril o državljanih druge narodnosti, namesto o državljanih drugega jezika pri otvaranju manjšinskih oddelkov.

Dokler se pa to ne zgodi, preostaja samo ena rešitev, in ta je, da naj pravilnik k temu paragrafu natanko na najmanjše podrobnosti določi, kateri otroci se smejo vpisati v manjšinske razrede.

Na vsak način pa mora pravilnik preprečiti, da bi starši, ki so Slovenci, ki še danes znajo slovenski, pa govore nemški iz kateregakoli vzroka, pošiljali svoje otroke v nemške oddelke. Ravno tako starši, oziroma otroci, katerih družinski poglavar je Slovenec, ne more in ne sme vpisati otrok v manjšinski razred. Končno pa bi bile na mestu tudi kazni za vsakogar, ki naše ljudi sili, naj vpišejo otroke v manjšinske razrede. Le na ta način bomo naše ljudi oziroma naše potomce rešili zopetne germanizacije v naši svobodni domovini.

Mi smo objektivni in strpni, zahtevamo pa to tudi od naših nemških sodržavljancev.

112 let stara hranilnica.

31. oktobra t. l. se je po svetu praznoval dan štednje. Naša dolžnost je, da pri tem informiramo našo javnost, da imamo v Ljubljani najstarejšo hranilnico v Jugoslaviji. Leto 1820. so namreč socialno čuteči ljubljanski meščani z županom Hradeckym na čelu ustanovili v zaščito nepremožnih slojev pred oderuhi bivših Kranjsko hranilnico, ki jo je leta 1928. potem prevzel ljubljanski oblastni odbor, za njim pa dravska banovina. Hranilnica je sedaj zato tudi dobila novo ime: Hranilnica dravske banovine, Ljubljana, Knaflijeva ulica 9.

60 let je bila to edina hranilnica na Kranjskem in tudi še potem je obdržala vodstvo med našimi hranilnicami. Nov polet pa ji je dala s svojim protektoratom dravska banovina, ki jamči z vsem svojim premoženjem in

davčno močjo za vse pri njej vložene denarje. Zavod vrši z vso solidnostjo vse posle, ki spadajo v to vrsto denarnih zavodov. Vloge obrestuje res prav izvrstno in jih tudi kulantno izplačuje. Nove vloge stavlja vlagateljem vsak čas na razpolago.

Varčevanje je edina ravna pot iz sedanje gospodarske stiske, toda ne z zadrževanjem, težaviranjem po domoh. Dokler denar ne kroži, kot mora po svojem bistvu, toliko časa tudi ne bo prave omejitve krize. Denar mora v promet, a denarni zavodi edino so poklicani, da ga oddajajo v obtok in njegovo kroženje regulirajo.

Ako imate še pomisleke, potem se kar obrnite na Hranilnico dravske banovine v Ljubljani, Mariboru ali Celju.

Splošne vesti.

— Minister prosvete gosp. dr. Radenko Stanković na seji Glavnega prosvet. sveta. Nova sežija sej Glavnega prosvetnega sveta se je pričela 14. novembra v ministrstvu prosvete v Beogradu. Je to 1933. seja v dobi 52 let, odkar je bil ustanovljen Glavni prosvetni svet. Na dnevnem redu je pretes učnega načrta za nižjo osnovno šolo, dalje določevanje ocene osnovno-, meščansko- in srednješolskega učiteljstva, ekvivalenca šol, izpričeval, noštrifikacija srednješolskih izpričeval in drugi tekoči posli. Sejam predseduje predsednik Glav. prosv. sveta g. dr. Vladimir Petković, rektor beogradske univerze, podpredsednik je g. Jelenko Mihajlović, rektor višje pedagoške šole v Beogradu, glavni tajnik pa g. dr. Milan Glavinč. Iz dravske banovine sta člana gg. Josip Mazi, načelnik prosv. oddelka, in Ivan Dimnik, predsednik JUU sekcije Ljubljana. K otvoritveni seji Glavnega prosv. sveta je prišel tudi novi minister prosvete g. dr. Radenko Stanković. Seznanil se je z vsemi člani prosv. sveta. Zanimal se je za delo in iznesel svoj prosvetni program. Ob zaključku svojega govora je prosil vse člane, da z njim sodelujejo in ga odkritosrčno podpirajo pri izvajanju njegove prosvetne politike. V zadnjih štirih letih je bil to prvi obisk prosv. ministra v Glavnem prosvetnem svetu, kar je napravilo na vse člane najboljši vtis. Kot prva točka je bila na dnevnem redu razprava o učnem načrtu za osnovno šolo.

— Praktični izpiti za otroške vrtnarice bodo dne 28. novembra 1932. — Tozadevne prošnje naj se pošiljajo ravnateljstvu držav. učiteljske šole v Ljubljani. — Izpitna komisija. — Ravnateljstvo držav. učiteljske šole. — Direktor N. Marolt.

— Neratova spominska plošča. Komite za oskrbo spominske plošče pok. šol. ravnatelju in uredniku »Popotnika« v Krčevini pri Mariboru izreka tem potom zahvalo JUU, sekciji za dravsko banovino v Ljubljani, za prispevek 1508 Din, tovarišu predsedniku g. Iv. Dimniku za krasni venec, kraj. šolskemu odboru v Krčevini za prispevek 500 Din in Učiteljski tiskarni za natis prigodne pesnitve, istotako vsem tovarišem in tovarišicam, ki so s svojo prisotnostjo pri odkritju plošče počeštili spomin našega nepozabnega Miha Nerata. — Tovariš g. Flere je poslal komiteju iz Beograda naslednjo izjavo: Ko se slovensko učiteljsko s počaštitvijo spomina oddoljuje M. J. Neratu, duševnemu pokrenitelju, ustanovitelju ter dolgoletnemu uredniku »Popotnika«, se mu — službeno zadržan — pridružujem pri tej počastitvi z globoko spoštovanjem: »Slava njegovemu spominu!«

— Orači, list učiteljske mladine. Ljubljanski učiteljski listi bodo začeli s prihodnjim tednom izdajati list z naslovom »Orači«.

Brez dvoma je to pomemben in obenem razveseljav pojav, ki priča, da raste v bodoči učiteljski generaciji nekaj novega in posebnega, da se odpirajo novi pogledi v hotenju učiteljske mladine. To bo potrdila prva številka »Oračev«, ki je že pripravljena in na katero vse učiteljstvo posebno opozarjamo in mu priporočamo, da jo naroči.

Naročnina znaša 40 Din letno. Naroča se pri Upravi »Oračev«, držav. učiteljska šola, Ljubljana.

— Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Dne 27. novembra se bo vršil redni obč. zbor Zveze kulturnih društev v predavalnici ZKD v Kazini v Ljubljani ob 9. uri dopoldne po sledečem dnevnem redu: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo Zvezinih funkcionarjev in sicer tajnika, blagajnika ter referentov. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Izprememba pravil. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. — Tajnik: dr. Stojan Bajič, l. r.

— Glavne prireditve Ljubljanskega velesoja v letu 1933. Uprava Ljubljanskega velesoja sporoča, da se vrši XIII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesoj od 3. do 12. junija 1933. Jesenski velesoj »Ljubljana v jeseni« s priključenimi razstavami gospodarskega in kulturnega značaja pa se bo vršil od 2. do 11. septembra 1933.

— Izkaz o napredku učencev je z letošnjim letom odpravljen. Mesto njega je uvedena posebna »Knjižica za učence (ke) narodnih šol«, katere ni treba kolekovati, kakor prejšnji »Izkaz«. Knjižico ima v založbi Učiteljska tiskarna ter se dobiva v knjigarni v Ljubljani, Francišanska ulica 6 in v podružnici v Mariboru, Gor. Gosposka ul. 44. Cena izvodu je 2 Din. — Knjižice so zelo tihe. Naslovno stran krasi tribarvna slika drž. grba med narodnimi okraski. Vsebuje pa nagovor jugoslovenskemu učencu, podatke o šoli in učencu, razpredelnico za oceno učenčevega uspeha, prostor za sporočila staršem v I. in II. polletju ter poučilo staršem z izpisom iz zakona o narodnih šolah z dne 5. dec. 1929. — »Knjižica za učence« je odobrena z rešenjem kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 22. septembra 1932., IV., No. 12981/3., izdala pa jo je Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino. — Kdor je knjižico že naročil, se naproša, da naročilo obnovi.

— Vodnikova družba, Slovenska Matica in Cankarjeva družba so oddale poverjenstva za Maribor podružnici knjigarne Učiteljske tiskarne, ki se nahaja v Gor. Gosposki ulici št. 44. Tudi vse dosedanje publikacije omenjenih založniških družb se dobe v tej naši knjigarni.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne.

Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

Trboveljski slavčki v Zagrebu.

Veliko smo že pisali o nastopih tega odličnega mladinskega pevskega zbora. Zato tudi ne smemo preiti mimo pevske poti v Zagreb, kamor je šel zbor 5. t. m. po svoje spričevalo. Da je v Zagrebu najstrožja glasbena kritika in razvijena publika, to nam je dobro znano. Glas zagrebških kritikov naj Vam pove o uspehu in kvaliteti tega zbora, ki ga vodi naš tovariš Avgust Šuligoj in ki je spopolnil svoje glasbene sposobnosti pri UPZ po prof. Srečku Kumru. Tu je zopet dokaz, kako kulturno mislijo vrši naš odsek UPZ s tem, da ne širi le sodobno jugosl. pesmi, temveč tudi vzgaja pevovodje.

»Narodne Novine« pišejo: »Impozanten uspeh mladih pevcev. Slavlje v glasbenem zavodu. Redkokdaj ima Zagreb priliko, da v svojem hiperproduktivnem glasbenem življenju doživi tako umetniško atrakcijo, kot je bila »Trboveljski slavček«. Vokalni artizem ima v Zagrebu svojo veliko tradicijo. Pevska društva delujejo, ali do danes jim ni uspelo, da organizirajo otroški zbor umetniške kvalitete, ki bi bil sposoben, da s svojim umetniškim nastopom imponira. Niti naši učitelji niso mislili na to, da odgojijo svojo deco v vokalno-glasbenem smislu. Najtragičnejši poraz so pa doživele vse naše glasbene šole, da niso od svojih dijakov sestavile mladinski — ali bolje rečeno otroški zbor. »Trboveljski slavček« tvori 100 otrok, večinoma šolarjev osnovne šole, čijih starši so revni rudarji. Ta deco je naša v svojem učitelju dirigentu g. Šuligoju moža, ki mora imeti nepopisno zdrave živce in neizrečno ljubezen do tega, da je

vzgojil zbor, umetniško korporacijo, ki služi, da se pokaže tudi v inozemstvu. Z velikim zanosom in navdušenjem je stopila deca na podij zagrebške Glasbene akademije. Program je bil sestavljen iz kompozicij jugosl. avtorjev. Videlo se je, da je bilo pri sestavi razporeda veliko razumevanja za našo vokalno glasbo. Vse je bilo v stilu in skladu. Pojejo skladno, gibko, dinamično interesantno in v vokalizaciji nenadkriljivo. Niti naša pevska društva odraslih niso s takim prednašanjem izvedla svojih programov. Zborovodja g. Šuligoj je proučil otroško dušo, načel najboljšo pedagoško metodo, kako treba vzgajati deco v vokalnem artizmu. Morda bi bilo primerno, da bi g. Šuligoj oddržel nekoliko praktičnih predavanj na glasbeni akademiji, o načinu in svojem sistemu odganjanja dece t. j. o njihovem vokalnem izobraževanju.

Pred nami je stala dovršena umetniška korporacija, katera zasluži, da se pokaže v inozemstvu. To bi bila najboljša propaganda za našo vokalno kulturo. Vsi nastopi t. zv. »Sängerknaben« z Dunaja so potemneli pred odličnim nastopom »Trboveljskega slavčka«. Naši pevci so slavljani, a to so zaslužili v največji meri. Vsa dela so bila vredna, da stoje na programu te pevske korporacije in so bila sprejeta z velikimi simpatijami. Prvi »bis« je doživel Ivan Matetič s svojimi dečkimi popevkami iz Istre in to s »Kolome« in »Ptičjim plesom«. Impozantno in z velikim umetniškim dojmom je bila izvedba Adamičeve »Uspavanke«. Iskren pianissimo z malo solistino je navdušil dobro posečeno dvorano Hrv. Glasbenega zavoda. Vse v vsem. Zagreb je doživel ono, česar še ni imel v svoji sredi. »Trboveljski slavček« je umetniška korporacija najvišje kvalitete, na merodajne faktorje pa apeliramo, da podprejo ta umet-

niški korpus. Vsa čast jim! Umetniški Zagreb jim kliče na skorajšnje svidenje!

»Novosti« so prinesle zelo obširno kritiko izpod peresa Borisa Papandopula. Med drugim: »To je zbor, v katerem se od takta do takta, od pesemce do pesemce opazja izredna zborovska disciplina, čvrsto in stalno sistematično delo, ki končno privede do visokih umetniških ciljev. Ta sijajna vokalizacija, s katero mali pevci in pevke izgovarjajo ne le lastne slovenske tekste, temveč tudi hrvatske, medijumske, istrske in ekavske popevke bi morala, da služi za vzor najboljšim našim pevskim združenjem. Dinamika tega zbora je izvanredna. Slišati sme gradacije, lepo izdelane crescende in decrescende, akcentiranja, vprav vzorno fraziranje, kakor da pred nami pojejo pevci z najvišjo glasbeno naobrazbo. Zvonki in zveneči sopran, mehki in sočni alt dajajo zboru svežost in polnost, intonacija je v razmerju s teškimi kompozicijami ostala vedno stalna in čista.«

»Trboveljski slavček« je pokazal pot; po kateri je treba, da se hodi tudi v naših krajih, pokazala se je tudi zopet slovenska vztrajnost in njihov organizatorski duh, ki naj služi za vzor našim pedagogom: »Trboveljski slavček« svojim izvrstnim pedagogom gosp. Šuligojem na čelu predstavlja prvi in edini mladinski zbor te vrste na Balkanu. Ta zbor po svoji kvaliteti potiska daleč v ozadje, varovani dunajski deški zbor »Sängerknaben-verein«.

Težišče tega zbora je, da se izvaja sodobna naša mlad. vokalna glasba; ki se je zadnje čase na osnovi našega folklorja začela intenzivno gojiti. Radi tega je bil sinočni koncert eminentnega značaja za našo glasbeno produkcijo.

Kritik g. Žiga Hirschler piše med drugim v »Jutru« iz Zagreba: »Na koncertnem podiju smo imeli zares veliko glasbeno senzacijo. Bil je to nastop mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj »Trboveljskih slavčkov«. To, kar nam je pokazal ta zbor pod vodstvom Avgusta Šuligoja, je vprav fenomenalno in daleč nadkriljuje petje znamenitega dunajskega deškega zbora »Wiener Sängerknaben«. Kaj takega v Zagrebu ne premoremo in kaj nam preostane, kakor da se ponašamo s tem zborom iz Trbovelj, ki je vsekakor edinstven v naši domovini in nam vsem v čast in ponos.«

Vsi kritiki tudi drugih listov končujejo svoja laskava priznanja z vabilom na skorajšnje svidenje. Za priznanje so jim bili poklonjeni krasni laboriji veni in šopki »Učiteljskega društva Jedinstvo«, »JPS-Strösmayerjeve župe«, »Učit. pevskega zbora Filipovič« in »Narodne čitalnice«.

Poudarjamo: vse to veliko kulturno delo vrši tov. Šuligoj izven šolskega pouka, ki pa prekaša delo marsikaterega le za glasbo nastavljenega učitelja. S propagando za našo jugosl. mladinsko vokalno glasbo, ki jo je napravil on, se ne more meriti nikdo do danes v naši državi. Da skrbi le za domače skladbe, razvidimo iz njegovih sporedov; iz ogiba se vsakega tujega vpliva.

Oblasti prosimo, da podprejo ta zbor, ki ga tvorijo otroci žejni srčne kulture. 100 jih je deležnih — prosil jih pa v Trbovljah še 10 krat toliko: Olajšajmo mu delo, da se še intenzivneje posveti načeti poti, ki bo v čast vsemu narodu. Merodajni činitelji naj pošljejo ta zbor proti severu, preko meje, da bodo imeli tam jasno mnenje o naši bogati mladinski vokalni literaturi, ki si jo lastijo do danes le sebi.

Predlogi društvenega odbora, ki jih je izredni občni zbor (1. februarja 1925.) odobril, so sledeči: »1. Prispevek za smrtni slučaj je 5 Din, posmrtnina petkratno število članov, za vpisnino se plača 10 Din in za upravno letno 4 Din; prispevek za rezervni fond ostane stari (2 Din). 2. Zdravniški certifikat se odpravi. V dvomljivih slučajih more društveni odbor (uprava) zahtevati od priglaseca zdravniški certifikat. 3. K sedanjemu številu odbornikov izvoli vsakokratni občni zbor še tri namestnike.« K št. 2. (zdravniški certifikat) naj pripomnim, da je ta sklep društveni odbor na svoji seji dne 14. julija 1926. v toliko dopolnil, »da se zahteva zdravniški certifikat od vseh tistih priglasecev, katerih zdravstvenega stanja ne pozna kak odbornik ali pa ne potrdi odboru znani, stalni zaupnik v priglasečevem okraju, da so res zdravi. Ime zaupnikovo se vpiše v prijavnico.« Nova pravila je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve — oddelek za Slovenijo dne 8. maja 1925., št. 2479/25.

Izredni občni zbor v Ljubljani dne 28. decembra 1927. je sprejel sledečo spremembo — dostavek k § 7 a: »Odbor sme sprejemati za društvene člane tudi bivše učitelje, učiteljice in profesorje, ki so prideleni raznim uradom, podrejenim prosvetnemu ministrstvu in to v področju ljubljanske in mariborske oblasti, n. pr. prosvetni oddelki velikih županov, narodno gledališče, državne knjižnice in muzeji.«

Dne 31. marca 1931. je izšel novi zakon o uradnikih. Ta zakon predpisuje v § 76. razne omejitve v druženju in organizacijskem gibanju državnih uradnikov. Z uradnim dopisom policijske uprave v Ljubljani z dne 15. junija 1931., št. 1322/3. je bilo društvo pozvano, da spremeni svoja društvena pravila in jih prilagodi zahtevam §§ 76. in 345. zakona o uradnikih z dne 21. marca 1931.

XI. Glavna skupščina JUU in obmejno šolstvo.

Letošnja glavna skupščina se je v svoji resoluciji pod tek. št. 33. zavzela tudi za naše obmejno šolstvo, oziroma za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega uradnega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti.

Dvomiim zelo, da bi imeli s to resolucijo dovoljen uspeh. Ako pogledamo § 45. zakona o narodnih šolah, vidimo, da ta ne govori o narodnosti, ampak o jeziku in pravi: V krajih, kjer v znatni meri prebivajo državljani drugega jezika, se ustanove za njihovo deo posebni oddelki osnovne šole — ne pa oddelki višje narodne šole, kakor se že po nekod dogaja.

Kakor sem prej omenil, se je sekcija JUU zavzela za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti. Dokler pa § 45. govori o državljanih drugega jezika, je uspeh naše akcije dvomljiv.

Ta paragraf bi bil za nas sprejemljiv, če bi bili naši ljudje tako zavedni, da ne bi več govorili doma tujega jezika. Žalibog pa o pravi narodni zavednosti naših ljudi težko govorimo, posebno pa tu na severni meji, kjer je bil pritisk germanizacije do prevrata l. 1918. naravnost strašen. Vsled tega se tudi ne bo posrečilo pripraviti naše ljudi, da bi kar čez noč postali zavedni. Stare bomo le počasi pridobili, treba pa je toliko bolj delati pri mladini in jo prikleniti nase potom šole. Zato pa je boj Nemcev našim šolam razumljiv. Oni dobro vedo, kdor ima šolo, ta ima narod. Nemci pa imajo s § 45. dobro oporo v svojih rokah. Oni vedo, da pravih nemških otrok ne spravijo skupaj toliko, da bi pri vsaki šoli na

S to zadevo se je temeljito pečal društveni odbor na odborovi seji dne 24. junija 1931. Kot najboljši izhod iz težavnega položaja je sklenil priporočati na izrednem občnem zboru US, ki naj bi se sklical za 29. junij 1931. na II. mestno deško osnovno šolo v Ljubljani, razpust društva in takoj nato ustanovite zadrugo Učit. samopomoči v Ljubljani. Občni zbor je 29. junija 1931. sprejel skoro soglasno sledeči predlog društvenega odbora: »Društvo US ne more svojih pravil popraviti tako, kakor zahteva § 76. zakona o uradnikih. Izredni občni zbor skleni, da se društvo razide, vse društveno premoženje in terjatve pa oddajo zadrugi, ki naj se istočasno in z istim namenom ustanovi. V tem slučaju naj izplača deleže za vse člane, ki so danes v društvu, zadruga sama iz premoženja razpuščenega društva US.« Društvo US je likvidiralo, ustanovila se je Učiteljska samopomoč, reg. zadruga z om. zav. v Ljubljani, ki je s 1. januarjem 1932. pričela poslovati.

Finančna direkcija v Ljubljani je za oprostitev plačevanja družbenega davka in raznih taks oспорila § 36. naših zadrughnih pravil. Dalje je bila potrebna poprava § 34. v toliko, da se za spremembo pravil ne zahteva na občnem zboru navzočnost dveh tretjin vseh članov. Poleg tega so bile stilistične poprave in dodatki k §§ 3., 11. in 20. Vse te od zadrughnega načelstva predlagane spremembe je izredni občni zbor zadruge Učit. samopomoč v Ljubljani dne 6. marca 1932. odobril deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, oddelek III. jih je potrdilo in dne 31. marca 1932. pod Firm. 289. Zadr. X. 161/2 vpisalo v zadrughni register. Te potrjene spremembe je kot tiskano prilogo uprava razposlala koncem aprila 1932. vsem članom US.

Iv. Kocijančič.

severni meji dobili svoje oddelke, zato pa imajo velik kontingent pri naših nezavednih ljudeh, ki znajo že popolnoma slovenski, pa govore nemški, bodisi pod pritiskom razmer, ali pa iz navade.

Mi pa pod nobenim pogojem ne moremo dovoljevati, da bi otroci teh naših mladežev ali odpadnikov obiskovali nemške razrede, ker bi s tem vršili mi sami nadaljno germanizacijo.

Treba bi bilo započeti na podlagi povedanega, da se § 45. izpremeni v toliko, da bi govoril o državljanih druge narodnosti, namesto o državljanih drugega jezika pri otvaranju manjšinskih oddelkov.

Dokler se pa to ne zgodi, preostaja samo ena rešitev, in ta je, da naj pravilnik k temu paragrafu natanko na najmanjše podrobnosti določi, kateri otroci se smejo vpisati v manjšinske razrede.

Na vsak način pa mora pravilnik preprečiti, da bi starši, ki so Slovenci, ki še danes znajo slovenski, pa govore nemški iz kateregakoli vzroka, pošiljali svoje otroke v nemške oddelke. Ravno tako starši, oziroma otroci, katerih družinski poglavar je Slovenec, ne more in ne sme vpisati otrok v manjšinski razred. Končno pa bi bile na mestu tudi kazni za vsakogar, ki naše ljudi sili, naj vpišejo otroke v manjšinske razrede. Le na ta način bomo naše ljudi oziroma naše potomce rešili zopetne germanizacije v naši svobodni domovini.

Mi smo objektivni in strpni, zahtevamo pa to tudi od naših nemških sodržavljanov.

112 let stara hranilnica.

31. oktobra t. l. se je po svetu praznoval dan štednje. Naša dolžnost je, da pri tem informiramo našo javnost, da imamo v Ljubljani najstarejšo hranilnico v Jugoslaviji. Leto 1820. so namreč socialno čuteči ljubljanski meščani z županom Hradeckym na čelu ustanovili v zaščito nepremožnih slojev pred oderuhi bivših Kranjsko hranilnico, ki jo je leta 1928. potem prevzel ljubljanski oblastni odbor, za njim pa dravska banovina. Hranilnica je sedaj zato tudi dobila novo ime: Hranilnica dravske banovine, Ljubljana, Knaflijeva ulica 9.

60 let je bila to edina hranilnica na Kranjskem in tudi še potem je obdržala vodstvo med našimi hranilnicami. Nov polet pa ji je dala s svojim protektoratom dravska banovina, ki jamči z vsem svojim premoženjem in

davčno močjo za vse pri njej vložene denarje. Zavod vrši z vso solidnostjo vse posle, ki spadajo v to vrsto denarnih zavodov. Vloge obrestuje res prav izvrstno in jih tudi kulantno izplačuje. Nove vloge stavlja vlagateljem vsak čas na razpolago.

Varčevanje je edina ravna pot iz sedanje gospodarske stiske, toda ne z zadrževanjem, te zaviranjem po domoh. Dokler denar ne kroži, kot mora po svojem bistvu, toliko časa tudi ne bo prave omejitve krize. Denar mora v promet, a denarni zavodi edino so poklicani, da ga oddajajo v obtok in njegovo kroženje regulirajo.

Ako imate še pomisleke, potem se kar obrnite na Hranilnico dravske banovine v Ljubljani, Mariboru ali Celju.

Splošne vesti.

— Minister prosvete gosp. dr. Radenko Stanković na seji Glavnega prosvet. sveta. Nova sežija sej Glavnega prosvetnega sveta se je pričela 14. novembra v ministrstvu prosvete v Beogradu. Je to 1933. seja v dobi 52 let, odkar je bil ustanovljen Glavni prosvetni svet. Na dnevnem redu je pretes učnega načrta za nižjo osnovno šolo, dalje določevanje ocene osnovno-, meščansko- in srednješolskega učiteljstva, ekvivalenca šol, izpričeval, nostrifikacija srednješolskih izpričeval in drugi tekoči posli. Sejam predseduje predsednik Glav. prosv. sveta g. dr. Vladimir Petković, rektor beograjske univerze, podpredsednik je g. Jelenko Mihajlović, rektor višje pedagoške šole v Beogradu, glavni tajnik pa g. dr. Milan Glavinč. Iz dravske banovine sta člana gg. Josip Mazi, načelnik prosv. oddelka, in Ivan Dimnik, predsednik JUU sekcije Ljubljana. K otvoritveni seji Glavnega prosv. sveta je prišel tudi novi minister prosvete g. dr. Radenko Stanković. Seznanil se je z vsemi člani prosv. sveta. Zanimal se je za delo in iznesel svoj prosvetni program. Ob zaključku svojega govora je prosil vse člane, da z njim sodelujejo in ga odkritosrčno podpirajo pri izvašanju njegove prosvetne politike. V zadnjih štirih letih je bil to prvi obisk prosv. ministra v Glavnem prosvetnem svetu, kar je napravilo na vse člane najboljši vtis. Kot prva točka je bila na dnevnem redu razprava o učnem načrtu za osnovno šolo.

— Praktični izpiti za otroške vrtnarice bodo dne 28. novembra 1932. — Tozadevne prošnje naj se pošiljajo ravnateljstvu držav. učiteljske šole v Ljubljani. — Izpitna komisija. — Ravnateljstvo držav. učiteljske šole. — Direktor N. Marolt.

— Neratova spominska plošča. Komite za oskrbo spominske plošče pok. šol. ravnatelju in uredniku »Popotnika« v Krčevini pri Mariboru izreka tem potom zahvalo JUU, sekciji za dravsko banovino v Ljubljani, za prispevek 1508 Din, tovarišu predsedniku g. Iv. Dimniku za krasni venec, kraj. šolskemu odboru v Krčevini za prispevek 500 Din in Učiteljski tiskarni za natis prigodne pesnitve, istotako vsem tovarišem in tovarišicam, ki so s svojo prisotnostjo pri odkritju plošče počeštili spomin našega nepozabnega Miha Nerata. — Tovariš g. Flere je poslal komiteju iz Beograda naslednjo izjavo: Ko se slovensko učiteljsko s poštativno spomina oddoljuje M. J. Neratu, duševnemu pokrenitelju, ustanovitelju ter dolgoletnemu uredniku »Popotnika«, se mu — službeno zadržan — pridružujem pri tej počastitvi z globoko spoštovanjem: »Slava njegovemu spominu!«

— Orači, list učiteljske mladine. Ljubljanski učiteljski listi bodo začeli s prihodnjim tednom izdajati list z naslovom »Orači«.

Brez dvoma je to pomemben in obenem razveseljav pojav, ki priča, da raste v bodoči učiteljski generaciji nekaj novega in posebnega, da se odpirajo novi pogledi v hotenju učiteljske mladine. To bo potrdila prva številka »Oračev«, ki je že pripravljena in na katero vse učiteljsko posebno opozarjamo in mu priporočamo, da jo naroči.

Naročnina znaša 40 Din letno. Naroča se pri Upravi »Oračev«, držav. učiteljska šola, Ljubljana.

— Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Dne 27. novembra se bo vršil redni obč. zbor Zveze kulturnih društev v predavalnici ZKD v Kazini v Ljubljani ob 9. uri dopoldne po sledečem dnevnem redu: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo Zvezinih funkcionarjev in sicer tajnika, blagajnika ter referentov. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Izprememba pravil. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. — Tajnik: dr. Stojan Bajič, l. r.

— Glavne prireditve Ljubljanskega velesoja v letu 1933. Uprava Ljubljanskega velesoja sporoča, da se vrši XIII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesoj od 3. do 12. junija 1933. Jesenski velesoj »Ljubljana v jeseni« s priključenimi razstavami gospodarskega in kulturnega značaja pa se bo vršil od 2. do 11. septembra 1933.

— Izkaz o napredku učencev je z letošnjim letom odpravljen. Mesto njega je uvedena posebna »Knjižica za učence (ke) narodnih šol«, katere ni treba kolekovati, kakor prejšnji »Izkaz«. Knjižico ima v založbi Učiteljska tiskarna ter se dobiva v knjigarni v Ljubljani, Francišanska ulica 6 in v podružnici v Mariboru, Gor. Gosposka ul. 44. Cena izvodu je 2 Din. — Knjižice so zelo tihe. Naslovno stran krasi tribarvna slika drž. grba med narodnimi okraski. Vsebuje pa nagovor jugoslovenskemu učencu, podatke o šoli in učencu, razpredelnico za oceno učencevega uspeha, prostor za sporočila staršem v I. in II. polletju ter poučilo staršem z izpisom iz zakona o narodnih šolah z dne 5. dec. 1929. — »Knjižica za učence« je odobrena z rešenjem kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 22. septembra 1932., IV., No. 12981/3., izdala pa jo je Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino. — Kdor je knjižico že naročil, se naproša, da naroči obnovi.

— Vodnikova družba, Slovenska Matica in Cankarjeva družba so oddale poverjenstva za Maribor podružnici knjigarne Učiteljske tiskarne, ki se nahaja v Gor. Gosposki ulici št. 44. Tudi vse dosedanje publikacije omenjenih založniških družb se dobe v tej naši knjigarni.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

Trboveljski slavčki v Zagrebu.

Veliko smo že pisali o nastopih tega odličnega mladinskega pevskega zbora. Zato tudi ne smemo preiti mimo pevske poti v Zagreb, kamor je šel zbor 5. t. m. po svoje spričevalo. Da je v Zagrebu najstrožja glasbena kritika in razvijena publika, to nam je dobro znano. Glas zagrebških kritikov naj Vam pove o uspehu in kvaliteti tega zbora, ki ga vodi naš tovariš Avgust Šuligoj in ki je spopolnil svoje glasbene sposobnosti pri UPZ po prof. Srečku Kumru. Tu je zopet dokaz, kako kulturno mislijo vrši naš odsek UPZ s tem, da ne širi le sodobno jugosl. pesmi, temveč tudi vzgaja pevovodje.

»Narodne Novine« pišejo: »Impozanten uspeh mladih pevcev. Slavlje v glasbenem zavodu. Redkokdaj ima Zagreb priliko, da v svojem hiperproduktivnem glasbenem življenju doživi tako umetniško atrakcijo, kot je bila »Trboveljski slavčki«. Vokalni artizem ima v Zagrebu svojo veliko tradicijo. Pevska društva delujejo, ali do danes jim ni uspelo, da organizirajo otroški zbor umetniške kvalitete, ki bi bil sposoben, da s svojim umetniškim nastopom imponira. Niti naši učitelji niso mislili na to, da odgojijo svojo dečo v vokalno-glasbenem smislu. Najtragičnejši poraz so pa doživele vse naše glasbene šole, da niso od svojih dijakov sestavile mladinski — ali bolje rečeno otroški zbor. »Trboveljski slavčki« tvorijo 100 otrok, večinoma šolarjev osnovne šole, čijih starši so revni rudarji. Ta deca je naša v svojem učitelju dirigentu g. Šuligoju moža, ki mora imeti nepopolno zdrave živce in neizrečno ljubezen do tega, da je

vzgojil zbor, umetniško korporacijo, ki služi, da se pokaže tudi v inozemstvu. Z velikim zanosom in navdušenjem je stopila deca na podij zagrebške Glasbene akademije. Program je bil sestavljen iz kompozicij jugosl. avtorjev. Videlo se je, da je bilo pri sestavi razporeda veliko razumevanja za našo vokalno glasbo. Vse je bilo v stilu in skladu. Pojejo skladno, gibko, dinamično interesantno in v vokalizaciji nenadkriljivo. Niti naša pevska društva odraslih niso s takim prednašanjem izvedla svojih programov. Zborovodja g. Šuligoj je proučil otroško dušo, načel najboljšo pedagoško metodo, kako treba vzgajati dečo v vokalnem artizmu. Morda bi bilo primerno, da bi g. Šuligoj oddržel nekoliko praktičnih predavanj na glasbeni akademiji, o načinu in svojem sistemu odganjanja dece t. j. o njihovem vokalnem izobraževanju.

Pred nami je stala dovršena umetniška korporacija, katera zasluži, da se pokaže v inozemstvu. To bi bila najboljša propaganda za našo vokalno kulturo. Vsi nastopi t. zv. »Sängerknaben« z Dunaja so potemneli pred odličnim nastopom »Trboveljskega slavčka«. Naši pevci so slavljeni, a to so zaslužili v največji meri. Vsa dela so bila vredna, da stoje na programu te pevske korporacije in so bila sprejeta z velikimi simpatijami. Prvi »bis« je doživel Ivan Matetič s svojimi dečkimi popevkami iz Istre in to s »Kolome« in »Ptičjim plesom«. Impozantno in z velikim umetniškim dojmom je bila izvedba Adamičeve »Uspavanke«. Iskren pianissimo z malo solistino je navdušil dobro posečeno dvorano Hrv. Glasbenega zavoda. Vse v vsem. Zagreb je doživel ono, česar še ni imel v svoji sredi. »Trboveljski slavčki« je umetniška korporacija najvišje kvalitete, na merodajne faktorje pa apeliramo, da podprejo ta umet-

niški korpus. Vsa čast jim! Umetniški Zagreb jim kliče na skorajšnje svidenje!

»Novosti« so prinesle zelo obširno kritiko izpod peresa Borisa Papandopula. Med drugim: »To je zbor, v katerem se od takta do takta, od pesemce do pesemce opazja izredna zborovska disciplina, čvrsto in stalno sistematično delo, ki končno privede do visokih umetniških ciljev. Ta sijajna vokalizacija, s katero mali pevci in pevke izgovarjajo ne le lastne slovenske tekste, temveč tudi hrvatske, medijumske, istrske in ekavske popevke bi morala, da služi za vzor najboljšim našim pevskim združenjem. Dinamika tega zbora je izvanredna. Slišati sme gradacije, lepo izdelane crescende in decrescende, akcentiranja, vprav vzorno fraziranje, kakor da pred nami pojejo pevci z najvišjo glasbeno naobrazbo. Zvonki in zveneči sopran, mehki in sočni alti dajejo zboru svežost in polnost, intonacija je v razmerju s teškimi kompozicijami ostala vedno stalna in čista.«

»Trboveljski slavček« je pokazal pot; po kateri je treba, da se hodi tudi v naših krajih, pokazala se je tudi zopet slovenska vztrajnost in njihov organizatorski duh, ki naj služi za vzor našim pedagogom. »Trboveljski slavček« svojim izvrstnim pedagogom gosp. Šuligojem na čelu predstavlja prvi in edini mladinski zbor te vrste na Balkanu. Ta zbor po svoji kvaliteti potiska daleč v ozadje, varovani dunajski deški zbor »Sängerknabenverein«.

Težišče tega zbora je, da se izvaja sodobna naša mlad. vokalna glasba; ki se je zadnje čase na osnovi našega folklorja začela intenzivno gojiti. Radi tega je bil sinočni koncert eminentnega značaja za našo glasbeno produkcijo.

Kritik g. Žiga Hirschler piše med drugim v »Jutru« iz Zagreba: »Na koncertnem podiju smo imeli zares veliko glasbeno senzacijo. Bil je to nastop mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj »Trboveljskih slavčkov«. To, kar nam je pokazal ta zbor pod vodstvom Avgusta Šuligoja, je vprav fenomenalno in daleč nadkriljuje petje znamenitega dunajskega deškega zbora »Wiener Sängerknaben«. Kaj takega v Zagrebu ne premoremo in kaj nam preostane, kakor da se ponašamo s tem zborom iz Trbovelj, ki je vsekakor edinstven v naši domovini in nam vsem v čast in ponos.«

Vsi kritiki tudi drugih listov končujejo svoja laskava priznanja z vabilom na skorajšnje svidenje. Za priznanje so jim bili poklonjeni krasni lavorjevci veni in šopki »Učiteljskega društva Jedinstvo«, »JPS-Strösmayerjeve župe«, »Učit. pevskega zbora Filipovič« in »Narodne čitalnice«.

Poudarjamo: vse to veliko kulturno delo vrši tov. Šuligoj izven šolskega pouka, ki pa prekaša delo marsikaterega le za glasbo nastavljenega učitelja. S propagando za našo jugosl. mladinsko vokalno glasbo, ki jo je napravil on, se ne more meriti nikdo do danes v naši državi. Da skrbi le za domače skladbe, razvidimo iz njegovih sporedov; izogiba se vsakega tujega vpliva.

Oblasti prosimo, da podprejo ta zbor, ki ga tvorijo otroci žejni srčne kulture. 100 jih je deležnih — prosil jih pa v Trbovljah še 10 krat toliko. Olajšajmo mu delo, da se še intenzivneje posveti načeti poti, ki bo v čast vsemu narodu. Merodajni činitelji naj pošljejo ta zbor proti severu, preko meje, da bodo imeli tam jasno mnenje o naši bogati mladinski vokalni literaturi, ki si jo lastijo do danes le sebi.

Predlogi društvenega odbora, ki jih je izredni občni zbor (1. februarja 1925.) odobril, so sledeči: »1. Prispevek za smrtni slučaj je 5 Din, posmrtnina petkratno število članov, za vpisnino se plača 10 Din in za upravno letno 4 Din; prispevek za rezervni fond ostane stari (2 Din). 2. Zdravniški certifikat se odpravi. V dvomljivih slučajih more društveni odbor (uprava) zahtevati od priglaseca zdravniški certifikat. 3. K sedanjemu številu odbornikov izvoli vsakokratni občni zbor še tri namestnike.« K št. 2. (zdravniški certifikat) naj pripomnim, da je ta sklep društveni odbor na svoji seji dne 14. julija 1926. v toliko dopolnil, »da se zahteva zdravniški certifikat od vseh tistih priglasecev, katerih zdravstvenega stanja ne pozna kak odbornik ali pa ne potrdi odboru znani, stalni zaupnik in priglasec vsem okraju, da so res zdravi. Ime zaupnikovo se vpiše v prijavnico.« Nova pravila je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve — oddelek za Slovenijo dne 8. maja 1925., št. 2479/25.

Izredni občni zbor v Ljubljani dne 28. decembra 1927. je sprejel sledečo spremembo — dostavek k § 7 a: »Odbor sme sprejemati za društvene člane tudi bivše učitelje, učitelje in profesorje, ki so prideleni raznim uradom, podrejenim prosvetnemu ministrstvu in to v področju ljubljanske in mariborske oblasti, n. pr. prosvetni oddelki velikih županov, narodno gledališče, državne knjižnice in muzeji.«

Dne 31. marca 1931. je izšel novi zakon o uradnikih. Ta zakon predpisuje v § 76. razne omejitve v druženju in organizacijskem gibanju državnih uradnikov. Z uradnim dopisom policijske uprave v Ljubljani z dne 15. junija 1931., št. 1322/3. je bilo društvo pozvano, da spremeni svoja društvena pravila in jih prilagodi zahtevam §§ 76. in 345. zakona o uradnikih z dne 21. marca 1931.

XI. Glavna skupščina JUU in obmejno šolstvo.

Letošnja glavna skupščina se je v svoji resoluciji pod tek. št. 33. zavzela tudi za naše obmejno šolstvo, oziroma za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega uradnega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti.

Dvomim zelo, da bi imeli s to resolucijo dovoljen uspeh. Ako pogledamo § 45. zakona o narodnih šolah, vidimo, da ta ne govori o narodnosti, ampak o jeziku in pravi: V krajih, kjer v znatni meri prebivajo državljani drugega jezika, se ustanove za njihovo deo posebni oddelki osnovne šole — ne pa oddelki višje narodne šole, kakor se že po nekod dogaja.

Kakor sem prej omenil, se je sekcija JUU zavzela za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti. Dokler pa § 45. govori o državljanih drugega jezika, je uspeh naše akcije dvomljiv.

Ta paragraf bi bil za nas sprejemljiv, če bi bili naši ljudje tako zavedni, da ne bi več govorili doma tujega jezika. Žalibog pa o pravi narodni zavednosti naših ljudi težko govorimo, posebno pa tu na severni meji, kjer je bil pritisk germanizacije do prevrata l. 1918. naravnost strašen. Vsled tega se tudi ne bo posrečilo pripraviti naše ljudi, da bi kar čez noč postali zavedni. Stare bomo le počasi pridobili, treba pa je toliko bolj delati pri mladini in jo prikleniti nase potom šole. Zato pa je boj Nemcev našim šolam razumljiv. Oni dobro vedo, kdor ima šolo, ta ima narod. Nemci pa imajo s § 45. dobro oporo v svojih rokah. Oni vedo, da pravih nemških otrok ne spravijo skupaj toliko, da bi pri vsaki šoli na

S to zadevo se je temeljito pečal društveni odbor na odborovi seji dne 24. junija 1931. Kot najboljši izhod iz težavnega položaja je sklenil priporočati na izrednem občnem zboru US, ki naj bi se sklical za 29. junij 1931. na II. mestno deško osnovno šolo v Ljubljani, razpust društva in takoj nato ustanovite zadrugo Učit. samopomoči v Ljubljani. Občni zbor je 29. junija 1931. sprejel skoro soglasno sledeči predlog društvenega odbora: »Društvo US ne more svojih pravil popraviti tako, kakor zahteva § 76. zakona o uradnikih. Izredni občni zbor skleni, da se društvo razide, vse društveno premoženje in terjatve pa oddajo zadrugi, ki naj se istočasno in z istim namenom ustanovi. V tem slučaju naj izplača deleže za vse člane, ki so danes v društvu, zadruga sama iz premoženja razpuščenega društva US.« Društvo US je likvidiralo, ustanovila se je Učiteljska samopomoč, reg. zadruga z om. zav. v Ljubljani, ki je s 1. januarjem 1932. pričela poslovati.

Finančna direkcija v Ljubljani je za oprostitev plačevanja družbenega davka in raznih taks oспорila § 36. naših zadrughnih pravil. Dalje je bila potrebna poprava § 34. v toliko, da se za spremembo pravil ne zahteva na občnem zboru navzočnost dveh tretjin vseh članov. Poleg tega so bile stilistične poprave in dodatki k §§ 3., 11. in 20. Vse te od zadružnega načelstva predlagane spremembe je izredni občni zbor zadruga Učit. samopomoč v Ljubljani dne 6. marca 1932. odobril deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, oddelek III. jih je potrdilo in dne 31. marca 1932. pod Firm. 289. Zadr. X. 161/2 vpisalo v zadrughni register. Te potrjene spremembe je kot tiskano prilogo uprava razposlala koncem aprila 1932. vsem članom US.

Iv. Kocijančič.

severni meji dobili svoje oddelke, zato pa imajo velik kontingent pri naših nezavednih ljudeh, ki znajo že popolnoma slovenski, pa govore nemški, bodisi pod pritiskom razmer, ali pa iz navade.

Mi pa pod nobenim pogojem ne moremo dovoljevati, da bi otroci teh naših mladežev ali odpadnikov obiskovali nemške razrede, ker bi s tem vršili mi sami nadaljno germanizacijo.

Treba bi bilo započeti na podlagi povedanega, da se § 45. izpremeni v toliko, da bi govoril o državljanih druge narodnosti, namesto o državljanih drugega jezika pri otvaranju manjšinskih oddelkov.

Dokler se pa to ne zgodi, preostaja samo ena rešitev, in ta je, da naj pravilnik k temu paragrafu natanko na najmanjše podrobnosti določi, kateri otroci se smejo vpisati v manjšinske razrede.

Na vsak način pa mora pravilnik preprečiti, da bi starši, ki so Slovenci, ki še danes znajo slovenski, pa govore nemški iz kateregakoli vzroka, pošiljali svoje otroke v nemške oddelke. Ravno tako starši, oziroma otroci, katerih družinski poglavar je Slovenec, ne more in ne sme vpisati otrok v manjšinski razred. Končno pa bi bile na mestu tudi kazni za vsakogar, ki naše ljudi sili, naj vpišejo otroke v manjšinske razrede. Le na ta način bomo naše ljudi oziroma naše potomce rešili zopetne germanizacije v naši svobodni domovini.

Mi smo objektivni in strpni, zahtevamo pa to tudi od naših nemških sodržavljancev.

112 let stara hranilnica.

31. oktobra t. l. se je po svetu praznoval dan štednje. Naša dolžnost je, da pri tem informiramo našo javnost, da imamo v Ljubljani najstarejšo hranilnico v Jugoslaviji. Leto 1820. so namreč socialno čuteči ljubljanski meščani z županom Hradeckym na čelu ustanovili v zaščito nepremožnih slojev pred oderuhi bivših Kranjsko hranilnico, ki jo je leta 1928. potem prevzel ljubljanski oblastni odbor, za njim pa dravska banovina. Hranilnica je sedaj zato tudi dobila novo ime: Hranilnica dravske banovine, Ljubljana, Knaflijeva ulica 9.

60 let je bila to edina hranilnica na Kranjskem in tudi še potem je obdržala vodstvo med našimi hranilnicami. Nov polet pa ji je dala s svojim protektoratom dravska banovina, ki jamči z vsem svojim premoženjem in

davčno močjo za vse pri njej vložene denarje. Zavod vrši z vso solidnostjo vse posle, ki spadajo v to vrsto denarnih zavodov. Vloge obrestuje res prav izvrstno in jih tudi kulantno izplačuje. Nove vloge stavlja vlagateljem vsak čas na razpolago.

Varčevanje je edina ravna pot iz sedanje gospodarske stiske, toda ne z zadrževanjem, težaviranjem po domoh. Dokler denar ne kroži, kot mora po svojem bistvu, toliko časa tudi ne bo prave omejitve krize. Denar mora v promet, a denarni zavodi edino so poklicani, da ga oddajajo v obtok in njegovo kroženje regulirajo.

Ako imate še pomisleke, potem se kar obrnite na Hranilnico dravske banovine v Ljubljani, Mariboru ali Celju.

Splošne vesti.

— Minister prosvete gosp. dr. Radenko Stanković na seji Glavnega prosvet. sveta. Nova sežija sej Glavnega prosvetnega sveta se je pričela 14. novembra v ministrstvu prosvete v Beogradu. Je to 1933. seja v dobi 52 let, odkar je bil ustanovljen Glavni prosvetni svet. Na dnevnem redu je pretes učnega načrta za nižjo osnovno šolo, dalje določevanje ocene osnovno-, meščansko- in srednješolskega učiteljstva, ekvivalenca šol, izpričeval, nostrifikacija srednješolskih izpričeval in drugi tekoči posli. Sejam predseduje predsednik Glav. prosv. sveta g. dr. Vladimir Petković, rektor beograjske univerze, podpredsednik je g. Jelenko Mihajlović, rektor višje pedagoške šole v Beogradu, glavni tajnik pa g. dr. Milan Glavinč. Iz dravske banovine sta člana gg. Josip Mazi, načelnik prosv. oddelka, in Ivan Dimnik, predsednik JUU sekcije Ljubljana. K otvoritveni seji Glavnega prosv. sveta je prišel tudi novi minister prosvete g. dr. Radenko Stanković. Seznanil se je z vsemi člani prosv. sveta. Zanimal se je za delo in iznesel svoj prosvetni program. Ob zaključku svojega govora je prosil vse člane, da z njim sodelujejo in ga odkritosrčno podpirajo pri izvaajanju njegove prosvetne politike. V zadnjih štirih letih je bil to prvi obisk prosv. ministra v Glavnem prosvetnem svetu, kar je napravilo na vse člane najboljši vtis. Kot prva točka je bila na dnevnem redu razprava o učnem načrtu za osnovno šolo.

— Praktični izpiti za otroške vrtnarice bodo dne 28. novembra 1932. — Tozadevne prošnje naj se pošiljajo ravnateljstvu držav. učiteljske šole v Ljubljani. — Izpitna komisija. — Ravnateljstvo držav. učiteljske šole. — Direktor N. Marolt.

— Neratova spominska plošča. Komite za oskrbo spominske plošče pok. šol. ravnatelju in uredniku »Popotnika« v Krčevini pri Mariboru izreka tem potom zahvalo JUU, sekciji za dravsko banovino v Ljubljani, za prispevek 1508 Din, tovarišu predsedniku g. Iv. Dimniku za krasni venec, kraj. šolskemu odboru v Krčevini za prispevek 500 Din in Učiteljski tiskarni za natis prigodne pesnitve, istotako vsem tovarišem in tovarišicam, ki so s svojo prisotnostjo pri odkritju plošče počastili spomin našega nepozabnega Miha Nerata. — Tovariš g. Flere je poslal komiteju iz Beograda naslednjo izjavo: Ko se slovensko učiteljsko s počastitvijo spomina oddoljuje M. J. Neratu, duševnemu pokrenitelju, ustanovitelju ter dolgoletnemu uredniku »Popotnika«, se mu — službeno zadržan — pridružujem pri tej počastitvi z globoko spoštovanjem: »Slava njegovemu spominu!«

— Orači, list učiteljske mladine. Ljubljanski učiteljski listi bodo začeli s prihodnjim tednom izdajati list z naslovom »Orači«.

Brez dvoma je to pomemben in obenem razveseljav pojav, ki priča, da raste v bodoči učiteljski generaciji nekaj novega in posebnega, da se odpirajo novi pogledi in hotenja učiteljske mladine. To bo potrdila prva številka »Oračev«, ki je že pripravljena in na katero vse učiteljstvo posebno opozarjamo in mu priporočamo, da jo naroči.

Naročnina znaša 40 Din letno. Naroča se pri Upravi »Oračev«, držav. učiteljska šola, Ljubljana.

— Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Dne 27. novembra se bo vršil redni obč. zbor Zveze kulturnih društev v predavalnici ZKD v Kazini v Ljubljani ob 9. uri dopoldne po sledečem dnevnem redu: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo Zvezinih funkcionarjev in sicer tajnika, blagajnika ter referentov. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Izprememba pravil. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. — Tajnik: dr. Stojan Bajič, l. r.

— Glavne prireditve Ljubljanskega velesoja v letu 1933. Uprava Ljubljanskega velesoja sporoča, da se vrši XIII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesoj od 3. do 12. junija 1933. Jesenski velesoj »Ljubljana v jeseni« s priključenimi razstavami gospodarskega in kulturnega značaja pa se bo vršil od 2. do 11. septembra 1933.

— Izkaz o napredku učencev je z letošnjim letom odpravljen. Mesto njega je uvedena posebna »Knjižica za učence (ke) narodnih šol«, katere ni treba kolekovati, kakor prejšnji »Izkaz«. Knjižico ima v založbi Učiteljska tiskarna ter se dobiva v knjigarni v Ljubljani, Francišanska ulica 6 in v podružnici v Mariboru, Gor. Gosposka ul. 44. Cena izvodu je 2 Din. — Knjižice so zelo tihe. Naslovno stran krasi tribarvna slika drž. grba med narodnimi okraski. Vsebuje pa nagovor jugoslovenskemu učencu, podatke o šoli in učencu, razpredelnico za oceno učencevega uspeha, prostor za sporočila staršem v I. in II. polletju ter poučilo staršem z izpisom iz zakona o narodnih šolah z dne 5. dec. 1929. — »Knjižica za učence« je odobrena z rešenjem kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 22. septembra 1932., IV., No. 12981/3., izdala pa jo je Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino. — Kdor je knjižico že naročil, se naproša, da naroči obnovi.

— Vodnikova družba, Slovenska Matica in Cankarjeva družba so oddale poverjenstva za Maribor podružnici knjigarne Učiteljske tiskarne, ki se nahaja v Gor. Gosposki ulici št. 44. Tudi vse dosedanje publikacije omenjenih založniških družb se dobe v tej naši knjigarni.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne.

Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

Trboveljski slavčki v Zagrebu.

Veliko smo že pisali o nastopih tega odličnega mladinskega pevskega zbora. Zato tudi ne smemo preiti mimo pevske poti v Zagreb, kamor je šel zbor 5. t. m. po svoje spričevalo. Da je v Zagrebu najstrožja glasbena kritika in razvijena publika, to nam je dobro znano. Glas zagrebških kritikov naj Vam pove o uspehu in kvaliteti tega zbora, ki ga vodi naš tovariš Avgust Šuligoj in ki je spopolnil svoje glasbene sposobnosti pri UPZ po prof. Srečku Kumru. Tu je zopet dokaz, kako kulturno mislijo vrši naš odsek UPZ s tem, da ne širi le sodobno jugosl. pesmi, temveč tudi vzgaja pevovodje.

»Narodne Novine« pišejo: »Impozanten uspeh mladih pevcev. Slavlje v glasbenem zavodu. Redkokdaj ima Zagreb priliko, da v svojem hiperproduktivnem glasbenem življenju doživi tako umetniško atrakcijo, kot je bila »Trboveljski slavček«. Vokalni artizem ima v Zagrebu svojo veliko tradicijo. Pevska društva delujejo, ali do danes jim ni uspelo, da organizirajo otroški zbor umetniške kvalitete, ki bi bil sposoben, da s svojim umetniškim nastopom imponira. Niti naši učitelji niso mislili na to, da odgojijo svojo dečo v vokalno-glasbenem smislu. Najtragičnejši poraz so pa doživele vse naše glasbene šole, da niso od svojih dijakov sestavile mladinski — ali bolje rečeno otroški zbor. »Trboveljski slavček« tvori 100 otrok, večinoma šolarjev osnovne šole, čijih starši so revni rudarji. Ta deca je naša v svojem učitelju dirigentu g. Šuligoju moža, ki mora imeti nepopolno zdrave živce in neizrečno ljubezen do tega, da je

vzgojil zbor, umetniško korporacijo, ki služi, da se pokaže tudi v inozemstvu. Z velikim zanosom in navdušenjem je stopila deca na podij zagrebške Glasbene akademije. Program je bil sestavljen iz kompozicij jugosl. avtorjev. Videlo se je, da je bilo pri sestavi razporeda veliko razumevanja za našo vokalno glasbo. Vse je bilo v stilu in skladu. Pojejo skladno, gibko, dinamično interesantno in v vokalizaciji nenadkriljivo. Niti naša pevska društva odraslih niso s takim prednašanjem izvedla svojih programov. Zborovodja g. Šuligoj je proučil otroško dušo, načel najboljšo pedagoško metodo, kako treba vzgajati dečo v vokalnem artizmu. Morda bi bilo primerno, da bi g. Šuligoj oddržel nekoliko praktičnih predavanj na glasbeni akademiji, o načinu in svojem sistemu odganjanja dece t. j. o njihovem vokalnem izobraževanju.

Pred nami je stala dovršena umetniška korporacija, katera zasluži, da se pokaže v inozemstvu. To bi bila najboljša propaganda za našo vokalno kulturo. Vsi nastopi t. zv. »Sängerknaben« z Dunaja so potemneli pred odličnim nastopom »Trboveljskega slavčka«. Naši pevci so slavljeni, a to so zaslužili v največji meri. Vsa dela so bila vredna, da stoje na programu te pevske korporacije in so bila sprejeta z velikimi simpatijami. Prvi »bis« je doživel Ivan Matetič s svojimi dečkimi popevkami iz Istre in to s »Kolome« in »Ptičjim plesom«. Impozantno in z velikim umetniškim dojmom je bila izvedba Adamičeve »Uspavanke«. Iskren pianissimo z malo solistino je navdušil dobro posečeno dvorano Hrv. Glasbenega zavoda. Vse v vsem. Zagreb je doživel ono, česar še ni imel v svoji sredi. »Trboveljski slavček« je umetniška korporacija najvišje kvalitete, na merodajne faktorje pa apeliramo, da podprejo ta umet-

niški korpus. Vsa čast jim! Umetniški Zagreb jim kliče na skorajšnje svidenje!

»Novosti« so prinesle zelo obširno kritiko izpod peresa Borisa Papandopula. Med drugim: »To je zbor, v katerem se od takta do takta, od pesemce do pesemce opazja izredna zborovska disciplina, čvrsto in stalno sistematično delo, ki končno privede do visokih umetniških ciljev. Ta sijajna vokalizacija, s katero mali pevci in pevke izgovarjajo ne le lastne slovenske tekste, temveč tudi hrvatske, medijumske, istrske in ekavske popevke bi morala, da služi za vzor najboljšim našim pevskim združenjem. Dinamika tega zbora je izvanredna. Slišati sme gradacije, lepo izdelane crescende in decrescende, akcentiranja, vprav vzorno fraziranje, kakor da pred nami pojejo pevci z najvišjo glasbeno naobrazbo. Zvonki in zveneči sopran, mehki in sočni alt dajajo zboru svežost in polnost, intonacija je v razmerju s teškimi kompozicijami ostala vedno stalna in čista.«

»Trboveljski slavček« je pokazal pot, po kateri je treba, da se hodi tudi v naših krajih, pokazala se je tudi zopet slovenska vztrajnost in njihov organizatorski duh, ki naj služi za vzor našim pedagogom. »Trboveljski slavček« svojim izvrstnim pedagogom gosp. Šuligojem na čelu predstavlja prvi in edini mladinski zbor te vrste na Balkanu. Ta zbor po svoji kvaliteti potiska daleč v ozadje, varovani dunajski deški zbor »Sängerknabenverein«.

Težišče tega zbora je, da se izvaja sodobna naša mlad. vokalna glasba, ki se je zadnje čase na osnovi našega folklorja začela intenzivno gojiti. Radi tega je bil sinočni koncert eminentnega značaja za našo glasbeno produkcijo.

Kritik g. Žiga Hirschler piše med drugim v »Jutru« iz Zagreba: »Na koncertnem podiju smo imeli zares veliko glasbeno senzacijo. Bil je to nastop mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj »Trboveljskih slavčkov«. To, kar nam je pokazal ta zbor pod vodstvom Avgusta Šuligoja, je vprav fenomenalno in daleč nadkriljuje petje znamenitega dunajskega deškega zbora »Wiener Sängerknaben«. Kaj takega v Zagrebu ne premoremo in kaj nam preostane, kakor da se ponajmo s tem zborom iz Trbovelj, ki je vsekakor edinstven v naši domovini in nam vsem v čast in ponos.«

Vsi kritiki tudi drugih listov končujejo svoja laskava priznanja z vabilom na skorajšnje svidenje. Za priznanje so jim bili poklonjeni krasni lavorjevci veni in šopki »Učiteljskega društva Jedinstvo«, »JPS-Strösmayerjeve župe«, »Učit. pevskega zbora Filipovič« in »Narodne čitalnice«.

Poudarjamo: vse to veliko kulturno delo vrši tov. Šuligoj izven šolskega pouka, ki pa prekaša delo marsikaterega le za glasbo nastavljenega učitelja. S propagando za našo jugosl. mladinsko vokalno glasbo, ki jo je napravil on, se ne more meriti nikdo do danes v naši državi. Da skrbi le za domače skladbe, razvidimo iz njegovih sporedov; izogiba se vsakega tujega vpliva.

Oblasti prosimo, da podprejo ta zbor, ki ga tvorijo otroci žejni srčne kulture. 100 jih je deležnih — prosil jih pa v Trbovljah še 10 krat toliko. Olajšajmo mu delo, da se še intenzivneje posveti načeti poti, ki bo v čast vsemu narodu. Merodajni činitelji naj pošljejo ta zbor proti severu, preko meje, da bodo imeli tam jasno mnenje o naši bogati mladinski vokalni literaturi, ki si jo lastijo do danes le sebi.

Predlogi društvenega odbora, ki jih je izredni občni zbor (1. februarja 1925.) odobril, so sledeči: »1. Prispevek za smrtni slučaj je 5 Din, posmrtnina petkratno število članov, za vpisnino se plača 10 Din in za upravno letno 4 Din; prispevek za rezervni fond ostane stari (2 Din). 2. Zdravniški certifikat se odpravi. V dvomljivih slučajih more društveni odbor (uprava) zahtevati od priglaseca zdravniški certifikat. 3. K sedanjemu številu odbornikov izvoli vsakokratni občni zbor še tri namestnike.« K št. 2. (zdravniški certifikat) naj pripomnim, da je ta sklep društveni odbor na svoji seji dne 14. julija 1926. v toliko dopolnil, »da se zahteva zdravniški certifikat od vseh tistih priglasecev, katerih zdravstvenega stanja ne pozna kak odbornik ali pa ne potrdi odboru znani, stalni zaupnik in priglasec vsem okraju, da so res zdravi. Ime zaupnikovo se vpiše v prijavnico.« Nova pravila je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve — oddelek za Slovenijo dne 8. maja 1925., št. 2479/25.

Izredni občni zbor v Ljubljani dne 28. decembra 1927. je sprejel sledečo spremembo — dostavek k § 7 a: »Odbor sme sprejemati za društvene člane tudi bivše učitelje, učiteljice in profesorje, ki so prideleni raznim uradom, podrejenim prosvetnemu ministrstvu in to v področju ljubljanske in mariborske oblasti, n. pr. prosvetni oddelki velikih županov, narodno gledališče, državne knjižnice in muzeji.«

Dne 31. marca 1931. je izšel novi zakon o uradnikih. Ta zakon predpisuje v § 76. razne omejitve v druženju in organizacijskem gibanju državnih uradnikov. Z uradnim dopisom policijske uprave v Ljubljani z dne 15. junija 1931., št. 1322/3. je bilo društvo pozvano, da spremeni svoja društvena pravila in jih prilagodi zahtevam §§ 76. in 345. zakona o uradnikih z dne 21. marca 1931.

XI. Glavna skupščina JUU in obmejno šolstvo.

Letošnja glavna skupščina se je v svoji resoluciji pod tek. št. 33. zavzela tudi za naše obmejno šolstvo, oziroma za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega uradnega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti.

Dvomiim zelo, da bi imeli s to resolucijo dovoljen uspeh. Ako pogledamo § 45. zakona o narodnih šolah, vidimo, da ta ne govori o narodnosti, ampak o jeziku in pravi: V krajih, kjer v znatni meri prebivajo državljani drugega jezika, se ustanove za njihovo deo posebni oddelki osnovne šole — ne pa oddelki višje narodne šole, kakor se že po nekod dogaja.

Kakor sem prej omenil, se je sekcija JUU zavzela za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti. Dokler pa § 45. govori o državljanih drugega jezika, je uspeh naše akcije dvomljiv.

Ta paragraf bi bil za nas sprejemljiv, če bi bili naši ljudje tako zavedni, da ne bi več govorili doma tujega jezika. Žalibog pa o pravi narodni zavednosti naših ljudi težko govorimo, posebno pa tu na severni meji, kjer je bil pritisk germanizacije do prevrata l. 1918. naravnost strašen. Vsled tega se tudi ne bo posrečilo pripraviti naše ljudi, da bi kar čez noč postali zavedni. Stare bomo le počasi pridobili, treba pa je toliko bolj delati pri mladini in jo prikleniti nase potom šole. Zato pa je boj Nemcev našim šolam razumljiv. Oni dobro vedo, kdor ima šolo, ta ima narod. Nemci pa imajo s § 45. dobro oporo v svojih rokah. Oni vedo, da pravih nemških otrok ne spravijo skupaj toliko, da bi pri vsaki šoli na

S to zadevo se je temeljito pečal društveni odbor na odborovi seji dne 24. junija 1931. Kot najboljši izhod iz težavnega položaja je sklenil priporočati na izrednem občnem zboru US, ki naj bi se sklical za 29. junij 1931. na II. mestno deško osnovno šolo v Ljubljani, razpust društva in takoj nato ustanovite zadrugo Učit. samopomoči v Ljubljani. Občni zbor je 29. junija 1931. sprejel skoro soglasno sledeči predlog društvenega odbora: »Društvo US ne more svojih pravil popraviti tako, kakor zahteva § 76. zakona o uradnikih. Izredni občni zbor skleni, da se društvo razide, vse društveno premoženje in terjatve pa oddajo zadrugi, ki naj se istočasno in z istim namenom ustanovi. V tem slučaju naj izplača deleže za vse člane, ki so danes v društvu, zadruga sama iz premoženja razpuščenega društva US.« Društvo US je likvidiralo, ustanovila se je Učiteljska samopomoč, reg. zadruga z om. zav. v Ljubljani, ki je s 1. januarjem 1932. pričela poslovati.

Finančna direkcija v Ljubljani je za oprostitev plačevanja družbenega davka in raznih taks oспорila § 36. naših zadrughnih pravil. Dalje je bila potrebna poprava § 34. v toliko, da se za spremembo pravil ne zahteva na občnem zboru navzočnost dveh tretjin vseh članov. Poleg tega so bile stilistične poprave in dodatki k §§ 3., 11. in 20. Vse te od zadružnega načelstva predlagane spremembe je izredni občni zbor zadruga Učit. samopomoč v Ljubljani dne 6. marca 1932. odobril deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, oddelek III. jih je potrdilo in dne 31. marca 1932. pod Firm. 289. Zadr. X. 161/2 vpisalo v zadrughni register. Te potrjene spremembe je kot tiskano prilogo uprava razposlala koncem aprila 1932. vsem članom US.

Iv. Kocijančič.

severni meji dobili svoje oddelke, zato pa imajo velik kontingent pri naših nezavednih ljudeh, ki znajo že popolnoma slovenski, pa govore nemški, bodisi pod pritiskom razmer, ali pa iz navade.

Mi pa pod nobenim pogojem ne moremo dovoljevati, da bi otroci teh naših mladežev ali odpadnikov obiskovali nemške razrede, ker bi s tem vršili mi sami nadaljno germanizacijo.

Treba bi bilo započeti na podlagi povedanega, da se § 45. izpremeni v toliko, da bi govoril o državljanih druge narodnosti, namesto o državljanih drugega jezika pri otvaranju manjšinskih oddelkov.

Dokler se pa to ne zgodi, preostaja samo ena rešitev, in ta je, da naj pravilnik k temu paragrafu natanko na najmanjše podrobnosti določi, kateri otroci se smejo vpisati v manjšinske razrede.

Na vsak način pa mora pravilnik preprečiti, da bi starši, ki so Slovenci, ki še danes znajo slovenski, pa govore nemški iz kateregakoli vzroka, pošiljali svoje otroke v nemške oddelke. Ravno tako starši, oziroma otroci, katerih družinski poglavar je Slovenec, ne more in ne sme vpisati otrok v manjšinski razred. Končno pa bi bile na mestu tudi kazni za vsakogar, ki naše ljudi sili, naj vpišejo otroke v manjšinske razrede. Le na ta način bomo naše ljudi oziroma naše potomce rešili zopetne germanizacije v naši svobodni domovini.

Mi smo objektivni in strpni, zahtevamo pa to tudi od naših nemških sodržavljancev.

112 let stara hranilnica.

31. oktobra t. l. se je po svetu praznoval dan štednje. Naša dolžnost je, da pri tem informiramo našo javnost, da imamo v Ljubljani najstarejšo hranilnico v Jugoslaviji. Leto 1820. so namreč socialno čuteči ljubljanski meščani z županom Hradeckym na čelu ustanovili v zaščito nepremožnih slojev pred oderuhi bivših Kranjsko hranilnico, ki jo je leta 1928. potem prevzel ljubljanski oblastni odbor, za njim pa dravska banovina. Hranilnica je sedaj zato tudi dobila novo ime: Hranilnica dravske banovine, Ljubljana, Knaflijeva ulica 9.

60 let je bila to edina hranilnica na Kranjskem in tudi še potem je obdržala vodstvo med našimi hranilnicami. Nov polet pa ji je dala s svojim protektoratom dravska banovina, ki jamči z vsem svojim premoženjem in

davčno močjo za vse pri njej vložene denarje. Zavod vrši z vso solidnostjo vse posle, ki spadajo v to vrsto denarnih zavodov. Vloge obrestuje res prav izvrstno in jih tudi kulantno izplačuje. Nove vloge stavlja vlagateljem vsak čas na razpolago.

Varčevanje je edina ravna pot iz sedanje gospodarske stiske, toda ne z zadrževanjem, te zaviranjem po domoh. Dokler denar ne kroži, kot mora po svojem bistvu, toliko časa tudi ne bo prave omejitve krize. Denar mora v promet, a denarni zavodi edino so poklicani, da ga oddajajo v obtoč in njegovo kroženje regulirajo.

Ako imate še pomisleke, potem se kar obrnite na Hranilnico dravske banovine v Ljubljani, Mariboru ali Celju.

Splošne vesti.

— Minister prosvete gosp. dr. Radenko Stanković na seji Glavnega prosvet. sveta. Nova sežija sej Glavnega prosvetnega sveta se je pričela 14. novembra v ministrstvu prosvete v Beogradu. Je to 1933. seja v dobi 52 let, odkar je bil ustanovljen Glavni prosvetni svet. Na dnevnem redu je pretes učnega načrta za nižjo osnovno šolo, dalje določevanje ocene osnovno-, meščansko- in srednješolskega učiteljstva, ekvivalenca šol, izpričeval, nostrifikacija srednješolskih izpričeval in drugi tekoči posli. Sejam predseduje predsednik Glav. prosv. sveta g. dr. Vladimir Petković, rektor beograjske univerze, podpredsednik je g. Jelenko Mihajlović, rektor višje pedagoške šole v Beogradu, glavni tajnik pa g. dr. Milan Glavinč. Iz dravske banovine sta člana gg. Josip Mazi, načelnik prosv. oddelka, in Ivan Dimnik, predsednik JUU sekcije Ljubljana. K otvoritveni seji Glavnega prosv. sveta je prišel tudi novi minister prosvete g. dr. Radenko Stanković. Seznanil se je z vsemi člani prosv. sveta. Zanimal se je za delo in iznesel svoj prosvetni program. Ob zaključku svojega govora je prosil vse člane, da z njim sodelujejo in ga odkritosrčno podpirajo pri izvajanju njegove prosvetne politike. V zadnjih štirih letih je bil to prvi obisk prosv. ministra v Glavnem prosvetnem svetu, kar je napravilo na vse člane najboljši vtis. Kot prva točka je bila na dnevnem redu razprava o učnem načrtu za osnovno šolo.

— Praktični izpiti za otroške vrtnarice bodo dne 28. novembra 1932. — Tozadevne prošnje naj se pošiljajo ravnateljstvu držav. učiteljske šole v Ljubljani. — Izpitna komisija. — Ravnateljstvo držav. učiteljske šole. — Direktor N. Marolt.

— Neratova spominska plošča. Komite za oskrbo spominske plošče pok. šol. ravnatelju in uredniku »Popotnika« v Krčevini pri Mariboru izreka tem potom zahvalo JUU, sekciji za dravsko banovino v Ljubljani, za prispevek 1508 Din, tovarišu predsedniku g. Iv. Dimniku za krasni venec, kraj. šolskemu odboru v Krčevini za prispevek 500 Din in Učiteljski tiskarni za natis prigodne pesnitve, istotako vsem tovarišem in tovarišicam, ki so s svojo prisotnostjo pri odkritju plošče počeštili spomin našega nepozabnega Miha Nerata. — Tovariš g. Flere je poslal komiteju iz Beograda naslednjo izjavo: Ko se slovensko učiteljsko s poštativno spomina oddoljuje M. J. Neratu, duševnemu pokrenitelju, ustanovitelju ter dolgoletnemu uredniku »Popotnika«, se mu — službeno zadržan — pridružujem pri tej počastitvi z globoko spoštovanjem: »Slava njegovemu spominu!«

— Orači, list učiteljske mladine. Ljubljanski učiteljski listi bodo začeli s prihodnjim tednom izdajati list z naslovom »Orači«.

Brez dvoma je to pomemben in obenem razveseljav pojav, ki priča, da raste v bodoči učiteljski generaciji nekaj novega in posebnega, da se odpirajo novi pogledi v hotenju učiteljske mladine. To bo potrdila prva številka »Oračev«, ki je že pripravljena in na katero vse učiteljsko posebno opozarjamo in mu priporočamo, da jo naroči.

Naročnina znaša 40 Din letno. Naroča se pri Upravi »Oračev«, držav. učiteljska šola, Ljubljana.

— Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Dne 27. novembra se bo vršil redni obč. zbor Zveze kulturnih društev v predavalnici ZKD v Kazini v Ljubljani ob 9. uri dopoldne po sledečem dnevnem redu: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo Zvezinih funkcionarjev in sicer tajnika, blagajnika ter referentov. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Izprememba pravil. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. — Tajnik: dr. Stojan Bajič, l. r.

— Glavne prireditve Ljubljanskega velesoja v letu 1933. Uprava Ljubljanskega velesoja sporoča, da se vrši XIII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesoj od 3. do 12. junija 1933. Jesenski velesoj »Ljubljana v jeseni« s priključenimi razstavami gospodarskega in kulturnega značaja pa se bo vršil od 2. do 11. septembra 1933.

— Izkaz o napredku učencev je z letošnjim letom odpravljen. Mesto njega je uvedena posebna »Knjižica za učence (ke) narodnih šol«, katere ni treba kolekovati, kakor prejšnji »Izkaz«. Knjižico ima v založbi Učiteljska tiskarna ter se dobiva v knjižarni v Ljubljani, Francišanska ulica 6 in v podružnici v Mariboru, Gor. Gosposka ul. 44. Cena izvodu je 2 Din. — Knjižice so zelo tihe. Naslovno stran krasi tribarvna slika drž. grba med narodnimi okraski. Vsebuje pa nagovor jugoslovenskemu učencu, podatke o šoli in učencu, razpredelnico za oceno učencevega uspeha, prostor za sporočila staršem v I. in II. polletju ter poučilo staršem z izpisom iz zakona o narodnih šolah z dne 5. dec. 1929. — »Knjižica za učence« je odobrena z rešenjem kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 22. septembra 1932., IV., No. 12981/3., izdala pa jo je Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino. — Kdor je knjižico že naročil, se naproša, da naročilo obnovi.

— Vodnikova družba, Slovenska Matica in Cankarjeva družba so oddale poverjenstva za Maribor podružnici knjižarne Učiteljske tiskarne, ki se nahaja v Gor. Gosposki ulici št. 44. Tudi vse dosedanje publikacije omenjenih založniških družb se dobe v tej naši knjižarni.

Vse muzikalije se dobe v knjižarni Učiteljske tiskarne.

Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

Trboveljski slavčki v Zagrebu.

Veliko smo že pisali o nastopih tega odličnega mladinskega pevskega zbora. Zato tudi ne smemo preiti mimo pevske poti v Zagreb, kamor je šel zbor 5. t. m. po svoje spričevalo. Da je v Zagrebu najstrožja glasbena kritika in razvijena publika, to nam je dobro znano. Glas zagrebških kritikov naj Vam pove o uspehu in kvaliteti tega zbora, ki ga vodi naš tovariš Avgust Šuligoj in ki je spopolnil svoje glasbene sposobnosti pri UPZ po prof. Srečku Kumru. Tu je zopet dokaz, kako kulturno mislijo vrši naš odsek UPZ s tem, da ne širi le sodobno jugosl. pesmi, temveč tudi vzgaja pevovodje.

»Narodne Novine« pišejo: »Impozanten uspeh mladih pevcev. Slavlje v glasbenem zavodu. Redkokdaj ima Zagreb priliko, da v svojem hiperproduktivnem glasbenem življenju doživi tako umetniško atrakcijo, kot je bila »Trboveljski slavček«. Vokalni artizem ima v Zagrebu svojo veliko tradicijo. Pevska društva delujejo, ali do danes jim ni uspelo, da organizirajo otroški zbor umetniške kvalitete, ki bi bil sposoben, da s svojim umetniškim nastopom imponira. Niti naši učitelji niso mislili na to, da odgojijo svojo dečo v vokalno-glasbenem smislu. Najtragičnejši poraz so pa doživele vse naše glasbene šole, da niso od svojih dijakov sestavile mladinski — ali bolje rečeno otroški zbor. »Trboveljski slavček« tvori 100 otrok, večinoma šolarjev osnovne šole, čijih starši so revni rudarji. Ta deca je naša v svojem učitelju dirigentu g. Šuligoju moža, ki mora imeti nepopolno zdrave živce in neizrečno ljubezen do tega, da je

vzgojil zbor, umetniško korporacijo, ki služi, da se pokaže tudi v inozemstvu. Z velikim zanosom in navdušenjem je stopila deca na podij zagrebške Glasbene akademije. Program je bil sestavljen iz kompozicij jugosl. avtorjev. Videlo se je, da je bilo pri sestavi razporeda veliko razumevanja za našo vokalno glasbo. Vse je bilo v stilu in skladu. Pojejo skladno, gibko, dinamično interesantno in v vokalizaciji nenadkriljivo. Niti naša pevska društva odraslih niso s takim prednašanjem izvedla svojih programov. Zborovodja g. Šuligoj je proučil otroško dušo, načel najboljšo pedagoško metodo, kako treba vzgajati dečo v vokalnem artizmu. Morda bi bilo primerno, da bi g. Šuligoj oddržel nekoliko praktičnih predavanj na glasbeni akademiji, o načinu in svojem sistemu odganjanja dece t. j. o njihovem vokalnem izobraževanju.

Pred nami je stala dovršena umetniška korporacija, katera zasluži, da se pokaže v inozemstvu. To bi bila najboljša propaganda za našo vokalno kulturo. Vsi nastopi t. zv. »Sängerknaben« z Dunaja so potemneli pred odličnim nastopom »Trboveljskega slavčka«. Naši pevci so slavljani, a to so zaslužili v največji meri. Vsa dela so bila vredna, da stoje na programu te pevske korporacije in so bila sprejeta z velikimi simpatijami. Prvi »bis« je doživel Ivan Matetič s svojimi dečkimi popevkami iz Istre in to s »Kolome« in »Ptičjim plesom«. Impozantno in z velikim umetniškim dojmom je bila izvedba Adamičeve »Uspavanke«. Iskren pianissimo z malo solistino je navdušil dobro posečeno dvorano Hrv. Glasbenega zavoda. Vse v vsem. Zagreb je doživel ono, česar še ni imel v svoji sredi. »Trboveljski slavček« je umetniška korporacija najvišje kvalitete, na merodajne faktorje pa apeliramo, da podprejo ta umet-

niški korpus. Vsa čast jim! Umetniški Zagreb jim kliče na skorajšnje svidenje!

»Novosti« so prinesle zelo obširno kritiko izpod peresa Borisa Papandopula. Med drugim: »To je zbor, v katerem se od takta do takta, od pesemce do pesemce opazja izredna zborovska disciplina, čvrsto in stalno sistematično delo, ki končno privede do visokih umetniških ciljev. Ta sijajna vokalizacija, s katero mali pevci in pevke izgovarjajo ne le lastne slovenske tekste, temveč tudi hrvatske, medijumske, istrske in ekavske popevke bi morala, da služi za vzor najboljšim našim pevskim združenjem. Dinamika tega zbora je izvanredna. Slišati sme gradacije, lepo izdelane crescende in decrescende, akcentiranja, vprav vzorno fraziranje, kakor da pred nami pojejo pevci z najvišjo glasbeno naobrazbo. Zvonki in zveneči sopran, mehki in sočni alt dajajo zboru svežost in polnost, intonacija je v razmerju s teškimi kompozicijami ostala vedno stalna in čista.«

»Trboveljski slavček« je pokazal pot; po kateri je treba, da se hodi tudi v naših krajih, pokazala se je tudi zopet slovenska vztrajnost in njihov organizatorski duh, ki naj služi za vzor našim pedagogom. »Trboveljski slavček« svojim izvrstnim pedagogom gosp. Šuligojem na čelu predstavlja prvi in edini mladinski zbor te vrste na Balkanu. Ta zbor po svoji kvaliteti potiska daleč v ozadje, varovani dunajski deški zbor »Sängerknaben-verein«.

Težišče tega zbora je, da se izvaja sodobna naša mlad. vokalna glasba; ki se je zadnje čase na osnovi našega folklorja začela intenzivno gojiti. Radi tega je bil sinočni koncert eminentnega značaja za našo glasbeno produkcijo.

Kritik g. Žiga Hirschler piše med drugim v »Jutru« iz Zagreba: »Na koncertnem podiju smo imeli zares veliko glasbeno senzacijo. Bil je to nastop mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj »Trboveljskih slavčkov«. To, kar nam je pokazal ta zbor pod vodstvom Avgusta Šuligoja, je vprav fenomenalno in daleč nadkriljuje petje znamenitega dunajskega deškega zbora »Wiener Sängerknaben«. Kaj takega v Zagrebu ne premoremo in kaj nam preostane, kakor da se ponašamo s tem zborom iz Trbovelj, ki je vsekakor edinstven v naši domovini in nam vsem v čast in ponos.«

Vsi kritiki tudi drugih listov končujejo svoja laskava priznanja z vabilom na skorajšnje svidenje. Za priznanje so jim bili poklonjeni krasni laboriji venci in šopki »Učiteljskega društva Jedinstvo«, »JPS-Strösmayerjeve župe«, »Učit. pevskega zbora Filipovič« in »Narodne čitalnice«.

Poudarjamo: vse to veliko kulturno delo vrši tov. Šuligoj izven šolskega pouka, ki pa prekaša delo marsikaterega le za glasbo nastavljenega učitelja. S propagando za našo jugosl. mladinsko vokalno glasbo, ki jo je napravil on, se ne more meriti nikdo do danes v naši državi. Da skrbi le za domače skladbe, razvidimo iz njegovih sporedov; izogiba se vsakega tujega vpliva.

Oblasti prosimo, da podprejo ta zbor, ki ga tvorijo otroci žejni srčne kulture. 100 jih je deležnih — prosil jih pa v Trbovljah še 10 krat toliko. Olajšajmo mu delo, da se še intenzivneje posveti načeti poti, ki bo v čast vsemu narodu. Merodajni činitelji naj pošljejo ta zbor proti severu, preko meje, da bodo imeli tam jasno mnenje o naši bogati mladinski vokalni literaturi, ki si jo lastijo do danes le sebi.

Predlogi društvenega odbora, ki jih je izredni občni zbor (1. februarja 1925.) odobril, so sledeči: »1. Prispevek za smrtni slučaj je 5 Din, posmrtnina petkratno število članov, za vpisnino se plača 10 Din in za upravno letno 4 Din; prispevek za rezervni fond ostane stari (2 Din). 2. Zdravniški certifikat se odpravi. V dvomljivih slučajih more društveni odbor (uprava) zahtevati od priglaseca zdravniški certifikat. 3. K sedanjemu številu odbornikov izvoli vsakokratni občni zbor še tri namestnike.« K št. 2. (zdravniški certifikat) naj pripomnim, da je ta sklep društveni odbor na svoji seji dne 14. julija 1926. v toliko dopolnil, »da se zahteva zdravniški certifikat od vseh tistih priglasecev, katerih zdravstvenega stanja ne pozna kak odbornik ali pa ne potrdi odboru znani, stalni zaupnik in priglasecvev okraju, da so res zdravi. Ime zaupnikovo se vpiše v prijavnico.« Nova pravila je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve — oddelek za Slovenijo dne 8. maja 1925., št. 2479/25.

Izredni občni zbor v Ljubljani dne 28. decembra 1927. je sprejel sledečo spremembo — dostavek k § 7 a: »Odbor sme sprejemati za društvene člane tudi bivše učitelje, učiteljice in profesorje, ki so prideleni raznim uradom, podrejenim prosvetnemu ministrstvu in to v področju ljubljanske in mariborske oblasti, n. pr. prosvetni oddelki velikih županov, narodno gledališče, državne knjižnice in muzeji.«

Dne 31. marca 1931. je izšel novi zakon o uradnikih. Ta zakon predpisuje v § 76. razne omejitve v druženju in organizacijskem gibanju državnih uradnikov. Z uradnim dopisom policijske uprave v Ljubljani z dne 15. junija 1931., št. 1322/3. je bilo društvo pozvano, da spremeni svoja društvena pravila in jih prilagodi zahtevam §§ 76. in 345. zakona o uradnikih z dne 21. marca 1931.

XI. Glavna skupščina JUU in obmejno šolstvo.

Letošnja glavna skupščina se je v svoji resoluciji pod tek. št. 33. zavzela tudi za naše obmejno šolstvo, oziroma za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega uradnega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti.

Dvomiim zelo, da bi imeli s to resolucijo dovoljen uspeh. Ako pogledamo § 45. zakona o narodnih šolah, vidimo, da ta ne govori o narodnosti, ampak o jeziku in pravi: V krajih, kjer v znatni meri prebivajo državljani drugega jezika, se ustanove za njihovo deco posebni oddelki osnovne šole — ne pa oddelki višje narodne šole, kakor se že po nekod dogaja.

Kakor sem prej omenil, se je sekcija JUU zavzela za ureditev manjšinskega šolstva na podlagi zadnjega ljudskega štetja, torej na podlagi narodnosti. Dokler pa § 45. govori o državljanih drugega jezika, je uspeh naše akcije dvomljiv.

Ta paragraf bi bil za nas sprejemljiv, če bi bili naši ljudje tako zavedni, da ne bi več govorili doma tujega jezika. Žalibog pa o pravi narodni zavednosti naših ljudi težko govorimo, posebno pa tu na severni meji, kjer je bil pritisk germanizacije do prevrata l. 1918. naravnost strašen. Vsled tega se tudi ne bo posrečilo pripraviti naše ljudi, da bi kar čez noč postali zavedni. Stare bomo le počasi pridobili, treba pa je toliko bolj delati pri mladini in jo prikleniti nase potom šole. Zato pa je boj Nemcev našim šolam razumljiv. Oni dobro vedo, kdor ima šolo, ta ima narod. Nemci pa imajo s § 45. dobro oporo v svojih rokah. Oni vedo, da pravih nemških otrok ne spravijo skupaj toliko, da bi pri vsaki šoli na

S to zadevo se je temeljito pečal društveni odbor na odborovi seji dne 24. junija 1931. Kot najboljši izhod iz težavnega položaja je sklenil priporočati na izrednem občnem zboru US, ki naj bi se sklical za 29. junij 1931. na II. mestno deško osnovno šolo v Ljubljani, razpust društva in takoj nato ustanovite zadrugo Učit. samopomoči v Ljubljani. Občni zbor je 29. junija 1931. sprejel skoro soglasno sledeči predlog društvenega odbora: »Društvo US ne more svojih pravil popraviti tako, kakor zahteva § 76. zakona o uradnikih. Izredni občni zbor skleni, da se društvo razide, vse društveno premoženje in terjatve pa oddajo zadrugi, ki naj se istočasno in z istim namenom ustanovi. V tem slučaju naj izplača deleže za vse člane, ki so danes v društvu, zadruga sama iz premoženja razpuščenega društva US.« Društvo US je likvidiralo, ustanovila se je Učiteljska samopomoč, reg. zadruga z om. zav. v Ljubljani, ki je s 1. januarjem 1932. pričela poslovati.

Finančna direkcija v Ljubljani je za oprostitev plačevanja družbenega davka in raznih taks oспорila § 36. naših zadrughnih pravil. Dalje je bila potrebna poprava § 34. v toliko, da se za spremembo pravil ne zahteva na občnem zboru navzočnost dveh tretjin vseh članov. Poleg tega so bile stilistične poprave in dodatki k §§ 3., 11. in 20. Vse te od zadružnega načelstva predlagane spremembe je izredni občni zbor zadruga Učit. samopomoč v Ljubljani dne 6. marca 1932. odobril deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, oddelek III. jih je potrdilo in dne 31. marca 1932. pod Firm. 289. Zadr. X. 161/2 vpisalo v zadrughni register. Te potrjene spremembe je kot tiskano prilogo uprava razposlala koncem aprila 1932. vsem članom US.

Iv. Kocijančič.

severni meji dobili svoje oddelke, zato pa imajo velik kontingent pri naših nezavednih ljudeh, ki znajo že popolnoma slovenski, pa govore nemški, bodisi pod pritiskom razmer, ali pa iz navade.

Mi pa pod nobenim pogojem ne moremo dovoljevati, da bi otroci teh naših mladežev ali odpadnikov obiskovali nemške razrede, ker bi s tem vršili mi sami nadaljno germanizacijo.

Treba bi bilo započeti na podlagi povedanega, da se § 45. izpremeni v toliko, da bi govoril o državljanih druge narodnosti, namesto o državljanih drugega jezika pri otvaranju manjšinskih oddelkov.

Dokler se pa to ne zgodi, preostaja samo ena rešitev, in ta je, da naj pravilnik k temu paragrafu natanko na najmanjše podrobnosti določi, kateri otroci se smejo vpisati v manjšinske razrede.

Na vsak način pa mora pravilnik preprečiti, da bi starši, ki so Slovenci, ki še danes znajo slovenski, pa govore nemški iz kateregakoli vzroka, pošiljali svoje otroke v nemške oddelke. Ravno tako starši, oziroma otroci, katerih družinski poglavar je Slovenec, ne more in ne sme vpisati otrok v manjšinski razred. Končno pa bi bile na mestu tudi kazni za vsakogar, ki naše ljudi sili, naj vpišejo otroke v manjšinske razrede. Le na ta način bomo naše ljudi oziroma naše potomce rešili zopetne germanizacije v naši svobodni domovini.

Mi smo objektivni in strpni, zahtevamo pa to tudi od naših nemških sodržavljanov.

112 let stara hranilnica.

31. oktobra t. l. se je po svetu praznoval dan štednje. Naša dolžnost je, da pri tem informiramo našo javnost, da imamo v Ljubljani najstarejšo hranilnico v Jugoslaviji. Leto 1820. so namreč socialno čuteči ljubljanski meščani z županom Hradeckym na čelu ustanovili v zaščito nepremožnih slojev pred oderuhi bivših Kranjsko hranilnico, ki jo je leta 1928. potem prevzel ljubljanski oblastni odbor, za njim pa dravska banovina. Hranilnica je sedaj zato tudi dobila novo ime: Hranilnica dravske banovine, Ljubljana, Knaflijeva ulica 9.

60 let je bila to edina hranilnica na Kranjskem in tudi še potem je obdržala vodstvo med našimi hranilnicami. Nov polet pa ji je dala s svojim protektoratom dravska banovina, ki jamči z vsem svojim premoženjem in

davčno močjo za vse pri njej vložene denarje. Zavod vrši z vso solidnostjo vse posle, ki spadajo v to vrsto denarnih zavodov. Vloge obrestuje res prav izvrstno in jih tudi kulantno izplačuje. Nove vloge stavlja vlagateljem vsak čas na razpolago.

Varčevanje je edina ravna pot iz sedanje gospodarske stiske, toda ne z zadrževanjem, težaviranjem po domoh. Dokler denar ne kroži, kot mora po svojem bistvu, toliko časa tudi ne bo prave omejitve krize. Denar mora v promet, a denarni zavodi edino so poklicani, da ga oddajajo v obtok in njegovo kroženje regulirajo.

Ako imate še pomisleke, potem se kar obrnite na Hranilnico dravske banovine v Ljubljani, Mariboru ali Celju.

Splošne vesti.

— Minister prosvete gosp. dr. Radenko Stanković na seji Glavnega prosvet. sveta. Nova sežija sej Glavnega prosvetnega sveta se je pričela 14. novembra v ministrstvu prosvete v Beogradu. Je to 1933. seja v dobi 52 let, odkar je bil ustanovljen Glavni prosvetni svet. Na dnevnem redu je pretes učnega načrta za nižjo osnovno šolo, dalje določevanje ocene osnovno-, meščansko- in srednješolskega učiteljstva, ekvivalenca šol, izpričeval, nostrifikacija srednješolskih izpričeval in drugi tekoči posli. Sejam predseduje predsednik Glav. prosv. sveta g. dr. Vladimir Petković, rektor beogradske univerze, podpredsednik je g. Jelenko Mihajlović, rektor višje pedagoške šole v Beogradu, glavni tajnik pa g. dr. Milan Glavinč. Iz dravske banovine sta člana gg. Josip Mazi, načelnik prosv. oddelka, in Ivan Dimnik, predsednik JUU sekcije Ljubljana. K otvoritveni seji Glavnega prosv. sveta je prišel tudi novi minister prosvete g. dr. Radenko Stanković. Seznanil se je z vsemi člani prosv. sveta. Zanimal se je za delo in iznesel svoj prosvetni program. Ob zaključku svojega govora je prosil vse člane, da z njim sodelujejo in ga odkritosrčno podpirajo pri izvaajanju njegove prosvetne politike. V zadnjih štirih letih je bil to prvi obisk prosv. ministra v Glavnem prosvetnem svetu, kar je napravilo na vse člane najboljši vtis. Kot prva točka je bila na dnevnem redu razprava o učnem načrtu za osnovno šolo.

— Praktični izpiti za otroške vrtnarice bodo dne 28. novembra 1932. — Tozadevne prošnje naj se pošiljajo ravnateljstvu držav. učiteljske šole v Ljubljani. — Izpitna komisija. — Ravnateljstvo držav. učiteljske šole. — Direktor N. Marolt.

— Neratova spominska plošča. Komite za oskrbo spominske plošče pok. šol. ravnatelju in uredniku »Popotnika« v Krčevini pri Mariboru izreka tem potom zahvalo JUU, sekciji za dravsko banovino v Ljubljani, za prispevek 1508 Din, tovarišu predsedniku g. Iv. Dimniku za krasni venec, kraj. šolskemu odboru v Krčevini za prispevek 500 Din in Učiteljski tiskarni za natis prigodne pesnitve, istotako vsem tovarišem in tovarišicam, ki so s svojo prisotnostjo pri odkritju plošče počastili spomin našega nepozabnega Miha Nerata. — Tovariš g. Flere je poslal komiteju iz Beograda naslednjo izjavo: Ko se slovensko učiteljsko s počastitvijo spomina oddoljuje M. J. Neratu, duševnemu pokrenitelju, ustanovitelju ter dolgoletnemu uredniku »Popotnika«, se mu — službeno zadržan — pridružujem pri tej počastitvi z globoko spoštovanjem: »Slava njegovemu spominu!«

— Orači, list učiteljske mladine. Ljubljanski učiteljski listi bodo začeli s prihodnjim tednom izdajati list z naslovom »Orači«.

Brez dvoma je to pomemben in obenem razveseljav pojav, ki priča, da raste v bodoči učiteljski generaciji nekaj novega in posebnega, da se odpirajo novi pogledi v hotenju učiteljske mladine. To bo potrdila prva številka »Oračev«, ki je že pripravljena in na katero vse učiteljske posebnosti opozarjamo in mu priporočamo, da jo naroči.

Naročnina znaša 40 Din letno. Naroča se pri Upravi »Oračev«, držav. učiteljska šola, Ljubljana.

— Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Dne 27. novembra se bo vršil redni obč. zbor Zveze kulturnih društev v predavalnici ZKD v Kazini v Ljubljani ob 9. uri dopoldne po sledečem dnevnem redu: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo Zvezinih funkcionarjev in sicer tajnika, blagajnika ter referentov. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Izprememba pravil. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. — Tajnik: dr. Stojan Bajič, l. r.

— Glavne prireditve Ljubljanskega velesoja v letu 1933. Uprava Ljubljanskega velesoja sporoča, da se vrši XIII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesoj od 3. do 12. junija 1933. Jesenski velesoj »Ljubljana v jeseni« s priključenimi razstavami gospodarskega in kulturnega značaja pa se bo vršil od 2. do 11. septembra 1933.

— Izkaz o napredku učencev je z letošnjim letom odpravljen. Mesto njega je uvedena posebna »Knjižica za učence (ke) narodnih šol«, katere ni treba kolekovati, kakor prejšnji »Izkaz«. Knjižico ima v založbi Učiteljska tiskarna ter se dobiva v knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6 in v podružnici v Mariboru, Gor. Gosposka ul. 44. Cena izdoda je 2 Din. — Knjižice so zelo tihe. Naslovno stran krasi tribarvna slika drž. grba med narodnimi okraski. Vsebuje pa nagovor jugoslovenskemu učencu, podatke o šoli in učencu, razpredelnico za oceno učencevega uspeha, prostor za sporočila staršem v I. in II. polletju ter poučilo staršem z izpisom iz zakona o narodnih šolah z dne 5. dec. 1929. — »Knjižica za učence« je odobrena z rešenjem kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 22. septembra 1932., IV., No. 12981/3., izdala pa jo je Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino. — Kdor je knjižico že naročil, se naproša, da naročilo obnovi.

— Vodnikova družba, Slovenska Matica in Cankarjeva družba so oddale poverjenstva za Maribor podružnici knjigarne Učiteljske tiskarne, ki se nahaja v Gor. Gosposki ulici št. 44. Tudi vse dosedanje publikacije omenjenih založniških družb se dobe v tej naši knjigarni.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne.

Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

Trboveljski slavčki v Zagrebu.

Veliko smo že pisali o nastopih tega odličnega mladinskega pevskega zbora. Zato tudi ne smemo preiti mimo pevske poti v Zagreb, kamor je šel zbor 5. t. m. po svoje spričevalo. Da je v Zagrebu najstrožja glasbena kritika in razvijena publika, to nam je dobro znano. Glas zagrebških kritikov naj Vam pove o uspehu in kvaliteti tega zbora, ki ga vodi naš tovariš Avgust Šuligoj in ki je spopolnil svoje glasbene sposobnosti pri UPZ po prof. Srečku Kumru. Tu je zopet dokaz, kako kulturno mislijo vrši naš odsek UPZ s tem, da ne širi le sodobno jugosl. pesmi, temveč tudi vzgaja pevovodje.

»Narodne Novine« pišejo: »Impozanten uspeh mladih pevcev. Slavlje v glasbenem zavodu. Redkokdaj ima Zagreb priliko, da v svojem hiperproduktivnem glasbenem življenju doživi tako umetniško atrakcijo, kot je bila »Trboveljski slavček«. Vokalni artizem ima v Zagrebu svojo veliko tradicijo. Pevska društva delujejo, ali do danes jim ni uspelo, da organizirajo otroški zbor umetniške kvalitete, ki bi bil sposoben, da s svojim umetniškim nastopom imponira. Niti naši učitelji niso mislili na to, da odgojijo svojo deco v vokalno-glasbenem smislu. Najtragičnejši poraz so pa doživele vse naše glasbene šole, da niso od svojih dijakov sestavile mladinski — ali bolje rečeno otroški zbor. »Trboveljski slavček« tvori 100 otrok, večinoma šolarjev osnovne šole, čijih starši so revni rudarji. Ta deco je naša v svojem učitelju dirigentu g. Šuligoju moža, ki mora imeti nepopisno zdrave živce in neizrečno ljubezen do tega, da je

vzgojil zbor, umetniško korporacijo, ki služi, da se pokaže tudi v inozemstvu. Z velikim zanosom in navdušenjem je stopila deca na podij zagrebške Glasbene akademije. Program je bil sestavljen iz kompozicij jugosl. avtorjev. Videlo se je, da je bilo pri sestavi razporeda veliko razumevanja za našo vokalno glasbo. Vse je bilo v stilu in skladu. Pojejo skladno, gibko, dinamično interesantno in v vokalizaciji nenadkriljivo. Niti naša pevska društva odraslih niso s takim prednašanjem izvedla svojih programov. Zborovodja g. Šuligoj je proučil otroško dušo, načel najboljšo pedagoško metodo, kako treba vzgajati deco v vokalnem artizmu. Morda bi bilo primerno, da bi g. Šuligoj oddržel nekoliko praktičnih predavanj na glasbeni akademiji, o načinu in svojem sistemu odganjanja dece t. j. o njihovem vokalnem izobraževanju.

Pred nami je stala dovršena umetniška korporacija, katera zasluži, da se pokaže v inozemstvu. To bi bila najboljša propaganda za našo vokalno kulturo. Vsi nastopi t. zv. »Sängerknaben« z Dunaja so potemneli pred odličnim nastopom »Trboveljskega slavčka«. Naši pevci so slavljeni, a to so zaslužili v največji meri. Vsa dela so bila vredna, da stoje na programu te pevske korporacije in so bila sprejeta z velikimi simpatijami. Prvi »bis« je doživel Ivan Matetič s svojimi dečkimi popevkami iz Istre in to s »Kolome« in »Ptičjim plesom«. Impozantno in z velikim umetniškim dojmom je bila izvedba Adamičeve »Uspavanke«. Iskren pianissimo z malo solistino je navdušil dobro posečeno dvorano Hrv. Glasbenega zavoda. Vse v vsem. Zagreb je doživel ono, česar še ni imel v svoji sredi. »Trboveljski slavček« je umetniška korporacija najvišje kvalitete, na merodajne faktorje pa apeliramo, da podprejo ta umet-

niški korpus. Vsa čast jim! Umetniški Zagreb jim kliče na skorajšnje svidenje!

»Novosti« so prinesle zelo obširno kritiko izpod peresa Borisa Papandopula. Med drugim: »To je zbor, v katerem se od takta do takta, od pesemce do pesemce opazja izredna zborovska disciplina, čvrsto in stalno sistematično delo, ki končno privede do visokih umetniških ciljev. Ta sijajna vokalizacija, s katero mali pevci in pevke izgovarjajo ne le lastne slovenske tekste, temveč tudi hrvatske, medijumske, istrske in ekavske popevke bi morala, da služi za vzor najboljšim našim pevskim združenjem. Dinamika tega zbora je izvanredna. Slišati sme gradacije, lepo izdelane crescende in decrescende, akcentiranja, vprav vzorno fraziranje, kakor da pred nami pojejo pevci z najvišjo glasbeno naobrazbo. Zvonki in zveneči sopran, mehki in sočni alti dajejo zboru svežost in polnost, intonacija je v razmerju s teškimi kompozicijami ostala vedno stalna in čista.«

»Trboveljski slavček« je pokazal pot; po kateri je treba, da se hodi tudi v naših krajih, pokazala se je tudi zopet slovenska vztrajnost in njihov organizatorski duh, ki naj služi za vzor našim pedagogom. »Trboveljski slavček« svojim izvrstnim pedagogom gosp. Šuligojem na čelu predstavlja prvi in edini mladinski zbor te vrste na Balkanu. Ta zbor po svoji kvaliteti potiska daleč v ozadje, varovani dunajski deški zbor »Sängerknabenverein«.

Težišče tega zbora je, da se izvaja sodobna naša mlad. vokalna glasba; ki se je zadnje čase na osnovi našega folklorja začela intenzivno gojiti. Radi tega je bil sinočni koncert eminentnega značaja za našo glasbeno produkcijo.

Kritik g. Žiga Hirschler piše med drugim v »Jutru« iz Zagreba: »Na koncertnem podiju smo imeli zares veliko glasbeno senzacijo. Bil je to nastop mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj »Trboveljskih slavčkov«. To, kar nam je pokazal ta zbor pod vodstvom Avgusta Šuligoja, je vprav fenomenalno in daleč nadkriljuje petje znamenitega dunajskega deškega zbora »Wiener Sängerknaben«. Kaj takega v Zagrebu ne premoremo in kaj nam preostane, kakor da se ponašamo s tem zborom iz Trbovelj, ki je vsekakor edinstven v naši domovini in nam vsem v čast in ponos.«

Vsi kritiki tudi drugih listov končujejo svoja laskava priznanja z vabilom na skorajšnje svidenje. Za priznanje so jim bili poklonjeni krasni laboriji veni in šopki »Učiteljskega društva Jedinstvo«, »JPS-Strösmayerjeve župe«, »Učit. pevskega zbora Filipovič« in »Narodne čitalnice«.

Poudarjamo: vse to veliko kulturno delo vrši tov. Šuligoj izven šolskega pouka, ki pa prekaša delo marsikaterega le za glasbo nastavljenega učitelja. S propagando za našo jugosl. mladinsko vokalno glasbo, ki jo je napravil on, se ne more meriti nikdo do danes v naši državi. Da skrbi le za domače skladbe, razvidimo iz njegovih sporedov; izogiba se vsakega tujega vpliva.

Oblasti prosimo, da podprejo ta zbor, ki ga tvorijo otroci žejni srčne kulture. 100 jih je deležnih — prosil jih pa v Trbovljah še 10 krat toliko. Olajšajmo mu delo, da se še intenzivneje posveti načeti poti, ki bo v čast vsemu narodu. Merodajni činitelji naj pošljejo ta zbor proti severu, preko meje, da bodo imeli tam jasno mnenje o naši bogati mladinski vokalni literaturi, ki si jo lastijo do danes le sebi.

— **Učiteljicam - pripravnicam za ženska ročna dela.** Ker so se obrnile na sekcijo nekatere teh tovarišic in prosile informacij glede polaganja izpita, jih obveščamo, da bomo objavili točna navodila v eni prihodnjih števil našega lista.

— **Jubilej.** V torek sta praznovala 40 letnico srečne zakonske zveze naša tržaška tovariša Anton Germek in soproga Antonija roj. Nadišek. Vzorcu učiteljskemu paru, ki je posvečal dolga desetletja svoje delo vsem našim stanovskim, kulturnim in narodnim pokretom na Primorskem, želimo še mnogo let zdravja v srečnem in mirnem zakoncu.

— **Učiteljske vdove in sirote,** članice biv. Vdovskega društva, obvešča uprava Učiteljskega doma v Ljubljani, da prejmejo pripadajočo podporo sigurno za Miklavževo. Člane in članice JUU prosimo, naj o tem obveste prizadete, ker ti nimajo stanovskega lista.

Učitelj, tvoj krog leti,
živ kronometer sam si ti,
za malce komaj čas zaleže —
pa »Daj-Dam« aparat ti ustreže.

Osebnostne zadeve.

— **i Osebnostna vest.** Tovariša Lunder-Kobal Vera, učiteljica-pripravica za ženska ročna dela na dekliški osnovni šoli v Trbovljah 2 je z odličnim uspehom položila državni strokovni izpit za učiteljico ženskih ročnih del pred izpraševalno komisijo na višji ženski obrtni šoli v Beogradu.

— **i Praktični učiteljski izpiti v Ljubljani v novembrskem roku.** Za položitev praktičnega učiteljskega izpita pred izpitno komisijo na drž. učiteljski šoli v Ljubljani, kateri je predsedoval direktor zavoda gosp. Marolt Nande, se je glasilo 20 kandidatov in 25 kandidatov. Izpiti so se polagali od 7. do 19. novembra t. l. s sledečim uspehom: z odličnim uspehom: Mihelič Vladimir, učitelj v Smarjeti. S pravim uspehom: Ambrožič Vladislav, učitelj v Stični; Banko Marija, učiteljica v Koroški Beli; Čeh Ana, učiteljica v Sostrem; Golob Marija s. Norberta, učiteljica Marjanišča v Ljubljani; Kezele Ljudmila, učiteljica v Dvoru; Kimovec Franc, učitelj v Smuku; Merčun Ciril, učitelj v Pečah; Pavlin Franc, učitelj v Mošnjah; Pučko Franciška s. Skolastika, učiteljica Lihenturnovega zavoda v Ljubljani; Škodlar Volarič Ivanka, učiteljica v Dobrepoljah; Toller Janko, učitelj pripravnik v Ljubljani; Vittori Gabriela s. Berta, učiteljica zasebne šole v Kočevju; Zadek Bogomir, učitelj v Vrhovem; Zumer Anton, učitelj v Žužemberku. Z dobrim uspehom: Ahačič Ludvik, učitelj na Trati; Amon Viktorija, učiteljica v Suhoru; Dacar Melhior, učitelj v Poljanah; Demšar Vidnejčič Zlatka, učiteljica v Radatovičih; Dagarin Antonija s. Serafina, učiteljica na uršulinski šoli v Škofji Loki; Plajs Franc, učitelj v Gorjušah; Hafner Pavlina, učiteljica v Dovjem; Jenko Mihaela, učiteljica v Zagorju; Jurajevič Ljubica, učiteljica v Semicu; Keržin Stefan, učitelj v Sodražici; Knol Janez, učitelj v Fara vasi; Mikulič Anton, učitelj v Globokem; Prinčič Stanislav, učitelj na Catežu; Pucelj Franciška, učiteljica v Radečah; Sartori Milan, učitelj v Dol. Logatecu; Slana Marija, učiteljica v Hrastniku; Šmrclj Franciška, učiteljica v Fara-vasi; Sinigoi Boris, učitelj v Sv. Križu; Taufer Venceslav, učitelj v Litiji; Urbančič Branko, učitelj v Rbniču; Vrbič Tekla, učiteljica v Sodražici in Zakrajšah; Milan, učitelj v Šmartnem. Reprobiranih 6 kandidatov in 2 kandidatki.

Učiteljski pravnik.

— **š Upokožitev učiteljstva v V. pol. skupini.** Učitelj N. N. je januarja 1932. napredoval v V. pol. skupino. Februarja 1932. je bil upokožen. Z rešenjem min. prosvete mu je bila odmerjena pokojnina V. pol. grupe, ki se mu ima tudi takoj izplačati t. j. od 1. marca 1932.

Z ozirom na določbe § 263/1 U. Z. se je Glavna kontrola pritožila proti tej rešitvi, češ da bi moral dotični 13 mesecev prejemati plačo VI. pol. skupine, toda Državni svet je pritožbo odklonil.

Iz tega sledi, da upokoženju ni treba čakati na nakazilo povzročitelja 13 mesecev, temveč se mu zvišanje prejemkov takoj po upokožitvi prizna in nakaže.

— **š Tablica »MOJI PREJEMKI«** v šol. l. 1932/33. ne nudi samo priročno in pregledno zabeleževanje prejemkov, temveč pove po izpolnitvi tudi točno datume napredovanja.

Kdor še ni naročil te tablice, ki stane samo 50 par, naj to čimprej stori. Naročila sprejema Učit. knjigarna v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

Založenih je bilo 3000 tablic in jih je še 1000 na razpolago. Ker je v naši banovini 4000 učiteljev, si je nabavilo potemtakem ta pripomoček le ¾ učiteljev. Pri izpolnitvi tablice je upoštevati določbe §§ 52. in 49. ur. z.

— **š PROŠNJE ZA NAPREDOVANJE** v višje položajne skupine označite in sicer kolkovano z A, nekolkovano z B ter priloge z A/1 itd., B/1 itd., kar olajšuje postopek upravnim oblastvom pri reševanju prošenj in je bilo tudi tako odrejeno z okrožnimi razpisi banske uprave.

— **š Državni proračun in finančni zakon za leto 1933/34.** Finančni minister dr. Milorad Đorđević je predložil 19. novembra Narodni

skupščini v razpravo in odobritev predlog državnega proračuna in finančnega zakona za l. 1933/34. Po poročilih dnevnih listov vsebuje finančni zakon tudi nastopne važne izpremembe zakona o narodnih šolah.

V čl. 24 zakona o narodnih šolah se ukinjajo, dodajajo in menjajo odstavki, v členu 51 se izprememba glasi: Najmanjše in največje število učencev po oddelkih odreja prosvetni minister. V čl. 84 se črta poslednji odstavek ter se nadomesti z novim: Učitelji — soprogi imajo, ako so v službi v istem mestu, pravico na samo eno stanovanje (odnosno samo eno stanarino) in kurjavo samo za enega učitelja, a učiteljica, ki je poročena z neučiteljem, nima pravice do stanovanja (stanarine) niti do kurjave. V čl. 113 se ukinja poslednji odstavek.

Predložene izpremembe zakona o narodnih šolah bomo obravnavali prihodnjik, ko prejmemo podrobnejše in točne podatke o novem finančnem zakonu.

Šolski radio.

— **r Program za IX. teden.** V torek, dne 29. novembra bo predaval g. Mlekuž Vekosl.: Topola in Oplenac. Razpored: Topola središče Karadordevega ustanka. Kratek pregled bojev s Turki od l. 1804. do l. 1913. Zadužbina kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja na Oplenec. Grobnica Karadordevičev. Priprave zemljepis. dunavske banovine! I.—III. V četrtek, dne 1. decembra bo izvajala točno ob 10. uri ženska realna gimnazija v Ljubljani akademijo v proslavo »Ujedinjenja« s sledečim programom: 1. Nagovor direktorja. 2. Gradnik: Ujedinjenje, deklaracija. 3. Venček narodnih pesmi, dvoglasni zbor s spremljevanjem klavirja. 4. Dr. Lah Ivan: Slavnostni prizor, izvajajo gojenke mestne ženske realne gimnazije. 5. Fr. Ferjančič: Na morju, triglasni zbor. 6. P. H. Sattner: Tiho je prišel mrak, triglasni zbor. 7. Držav. himna. I.—III. — V petek, dne 2. decembra bo predaval g. Viktor Pirnat: Morje, posredovalec sreče in blagostanja. I.—III.

Razpored: 1. O morju splošno. 2. Morje spaja zemlje in kontinente. Posledice tega. 3. Pomen morja za poljedelske in industrijske države. 4. Po morju posredovana trgovina prinaša blagostanje v zvezi s kulturo: a) stari pomorski narodi Feničani in Kartaganci, b) v srednjem veku Španija, Benetke, Hansabund, Dubrovnik, c) v novem veku Anglija, Usa in Japonska. 5. Večna borba narodov za posest morja in prevlast na njem. 6. Kaj pomeni nam Jadran.

Stanovska organizacija JUU iz društev:

Vabila:

— **JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU** bo zborovalo v soboto 10. decembra 1932. v Gor. Radgoni. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk poročilo tov. Mavriča o seji predsednikov in razprava o novem učnem načrtu. — Glavni referent je tov. Kotnik Franjo; tudi drugi in si pripravijo spremene predloge. — Zborovanje traja od 11. do 14. ure. Po sklepu zadnje odborne seje mora vztrajati članstvo, ki se ga udeleži, pri celotnem zborovanju!

Dne 6. decembra 1932. ima odbor svojo sejo v Gor. Radgoni ob 16. uri.

— **JUU SRESKO DRUŠTVO V CELJU** bo zborovalo v soboto 3. decembra ob pol 9. v mestni šoli v Celju.

Na dnevnem redu je poleg društvenih zadev predavanje dr. Stanka Gogala: Naše izobrazbeno in vzgojno kultiviranje.

Zborovanje se prične pol ure prej kot običajno. — Odbor.

— **JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOVENJGRADU** bo zborovalo v soboto, dne 3. decembra 1932. ob 9. uri v IV. razredu slovenjgraške osnovne šole po sledečem dnevnem redu:

1. Situacijsko poročilo po predsedniku.
2. Odobritev zapisnika zad. zborovanja.
3. Došli dopisi.
4. Referat »Domorodnost v narodni šoli« — predava tov. Zehrer.
5. Raznoterosti.

Leo. Kopač, predsednik. Rajko Iglar, tajnik.

— **JUU SRESKO DRUŠTVO V BREŽICAH** ima v proslavo 60-letnice svojega obstoja slavnostno zborovanje v soboto, dne 10. decembra ob pol 11. uri v Narodnem domu v Brežicah.

Poleg sedanjih aktivnih članov tovariši vabljani vsi aktivni in upokoženi tovariši (ice), ki ste nekdanji službovali pri nas!

Za skupen obed po zborovanju pošljite prijave na upravo narodne šole v Kapelah do 6. decembra 1932.

Na veselje svidenje vsi in vse! — Odbor.

— **JUU SRESKO DRUŠTVO KAMNIK** bo zborovalo 7. decembra 1932. v Ljubljani hotel Miklič. Začetek ob 9. uri. Na dnevnem redu je med drugim predavanje tov. Horna: »O volji«.

Poročila:

— **JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL.** Redna letna skupščina se je vršila dne 15. oktobra 1932. v Ljubljani.

Na skupščini je obširno govoril sreski šolski nadzornik tov. Urbančič Alojzij. Priporočal je učiteljstvu, da strne svoje vrste k skupnemu delu v šoli in izven šole, k delu, ki bo prežeto ljubezni do naše drage domovine Jugoslavije. Ob tej priliki je izročil tov. Bricu Dominiku, šol. upravitelju na Dobrovi, pohvalno diplomu od uprave fondov Nj. Vel.

kralja Aleksandra I. za izvenšolsko delo in čestital tudi učiteljici Račičevi Mariji z Brezovice, ki je bila odlikovana z redom sv. Save V. vrste.

Predsednik društva tov. Mikuz Zdravko je poročal o društvenih dogodkih v minulem letu 1931/32. Glede učiteljev, ki so dopolnili 35. leto službe, je poudarjal, da bi tudi sami radi šli v pokoj in omogočili vstop v službo naraščajo, če bi dobili v doglednem času svojo pokojnino, kakor določa uradniški zakon iz leta 1931.

Skupščina je z odobravanjem sprejela njegov predlog, da bi ministrstvo za prosveto spremenilo svoj odlok, po katerem se mora učitelj, ki je premeščen, izseliti iz stanovanja v šoli, hkratu, ko odpotuje na novo službeno mesto; rok naj bi se podaljšal za poročene vsaj za 14 dni, za samce pa za 1 teden.

Društvena tajnica je poročala o gibanju članstva, ki je med letom zaradi premestitev nekoliko nazadovalo in o vseh dopisih, ki jih je prejelo društvo od prejšnjega zborovanja. Priporočala je članom, naj pristopijo k »Učit. kreditni zadrugi v Beogradu«.

Poročili predsednika in tajnice je izpolnil tajnik sekcije, tov. Kobal, ki je zlasti poudarjal, da mora sekcija načelno zagovarjati zahtevo, da se morajo učiteljska službeno mesta oddajati samo po razpisu najpotrebnejšim proslcem. Glede na težkoče, ki so nastale na narodnih šolah zaradi nabave monopskih šolskih zvezkov, je pojasnil, da jih Učiteljska tiskarna ne more naročiti, ker nima likvidnih denarnih sredstev za takojšnje plačilo.

Prav glede šolskih zvezkov je skupščina sprejela predlog tov. Kržišnika, ki pravi:

Monopol šolskih zvezkov naj se ukine, ali pa uredi tako, da bodo imele knjigarne šolske zvezke vedno v zalogi za podrobno razprodajo. Ugotavljamo, da so zvezki predragi, ker je njih papir slab in ker nimajo ne pivnikov ne podložkov.

Blagajničarka tov. Obersnelova je dobila od skupščine po svojem poročilu, in sicer na predlog nadzornega odbora, razrešeno.

Tajnik sekcije tov. Kobal je poročal še v jedrnatih besedah o aktualnih in perečih vprašanjih, ki zadevajo učiteljstvo.

V častno razsodišče je skupščina izvolila tov. Marinkovo in tov. Završnika, oba z Vrhneke.

Z. Mikuz, predsednik. Lenarčič Ana, tajnica.

— **JUU SRESKO DRUŠTVO V KOZJEM** je imelo svoj redni letni občni zbor dne 8. oktobra 1932. ob 10. uri v šoli v Kozjem.

Navzočih 32 članov (ice), to je 71%, opravili so se 3 tovariši (ice).

Tov. predsednik je otvoril občni zbor, pozdravil vse navzoče, posebno novo pristopivši tov.: Justo Frece in Anico Kos. Razen dveh tovarišic je včlanjeno vse učiteljstvo v okragu.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

Prečitajo in obravnavajo se došli dopisi. Za poverjenika Mladinske matice se izvoli tov. Potočnik Ante. Prečita se tudi poslovično pismo upok. tov. Hernausa. Kot zelo delavnemu tovarišu predlaga tov. Kos, naj se mu za ves njegov trud in delo pošlje pismena zahvala. Sprejeto!

Iz tajniškega poročila razvidimo, da je imelo društvo v posl. letu 1931/32. 48 članov. Društvo je imelo 5 zborovanj z dvema predavanjima in šest sej. Zadnje zborovanje se je vršilo istočasno s sreskim učiteljskim zborom. Povprečna udeležba na zborovanjih je bila 62%. Društvo je bilo zastopano po svojih delegatih na banovinski skupščini v Ljubljani in na državni v Beogradu.

Blagajnik poroča, da znašajo dohodki 9396:56 Din, izdatki 8234:91 Din; zaostale članarine je 888 Din.

Nadzorni odbor je pregledal vse tajniške in blagajniške knjige ter jih našel v popolnem redu. Zato predlaga absolutorij upravnemu odboru in blagajniku. Sprejeto.

Nato je poročal tov. predsednik o poteku ban. skupščine v Ljubljani in državne v Beogradu.

Proračun: Za redne člane znaša članarina letno 160 Din, za z učitelji poročene učitelje pa 80 Din. Članarina naj se plačuje mesečno, vse šole skupaj.

Prihodnje zborovanje bo meseca decembra v Kozjem.

A. Čok, predsednik. M. Strašekova, tajnica.

— **JUU SRESKO DRUŠTVO V MURSKIM SOBOTAM.** Dne 12. nov. 1932. je na mačkovski šoli otvoril tov. predsednik zborovanje ob prav lepi udeležbi, dasi nam vreme ni bilo preveč naklonjeno in kraj nekoliko odročil. Prečitani in sprejeti je bil zapisnik o zadnjem zborovanju z dopolnitvijo, da se na mesto izpadlega člana v odseku poročevalcev za stanovski tisk določi tov. Zupanovo. Tov. tajnik je podal nato poročilo o došlih dopisih, stanju članstva, katerega število se lepo dviga, in o delu odbora. Tov. blagajnik je izčrpno poročal o stanju društvene blagajne. Sprejeta sta bila predloga, da znaša letna članarina 165 Din, za z učitelji poročene tovarišice 75 Din in da to mesečno redno pobira na vsaki šoli poseben poverjenik. V debato so posegli tov. Velnarjeva, Horvat Bela in Gabrijelčič.

Tov. Miklavčič je podal zanimivo poročilo o banovinski skupščini, ki ga je članstvo sprejelo z odobravanjem, nakar je tov. tajnik podal obsežno situacijsko poročilo in referiral o učiteljskih prireditvah in o zboru predsednikov sekcije v Mariboru dne 5. in 6. nov. Za referente o začasnem učnem načrtu za višjo narodno šolo so določeni tov. Antauer, Droč in Kosijeva, o učnem načrtu za osnovno šolo pa bodo referirali člani odbora. Oba učna načrta prideta v razpravo na prihodnjem zborovanju.

Tov. Dečkovič je v lepo zamišljenem predavanju podal mnogo smernic in napotkov za izvenšolsko delo učiteljstva, za kar je žel obilo priznanja. Oživila je prav živahna debata, ki je popravila in utrdila marsikatero oholapno mnenje o tem vprašanju. V razgovor so posegli tov. Štubel, Dečkovič, Šavli, Gabrijelčič, Horvat Bela, Antauer, Benkovič, Beloglavec in dr.

Sprejete so bile sledeče resolucije: 1. JUU — sresko društvo v Murski Soboti soglasno popolnoma z resolucijo, podano na zboru predsednikov JUU — sekcije za dravsko banovino dne 6. novembra v Mariboru, in poziva sekcijo, da še nadalje vztraja pri svojih pravičnih zahtevah in samoobrambi učiteljstva.

2. Izzivanje madžarskih učiteljev, ki so pred vojno študirali in službovali v Medmurju in Premurju, naj se odločno zavrne.

3. Vsi predlogi našega društva, odposlani sekciji za banovinsko skupščino, naj se udeležijo.

4. Nastavijo naj se tovariši, ki so odslužili vojni rok, in novinci.

5. Tovariši, ki so zadostili čl. 87 zakona o narodnih šolah, naj se upokojijo.

6. Učitelji, ki so dodeljeni sreskim načelstvom in kr. banski upravi, naj prejemajo stanarino in kurjavo kot ostalo učiteljstvo.

7. Zakon o narodnih šolah je priznal kontraktualcem v čl. 166 dobo kontraktualne službe za pokojnino in napredovanje. Z zakonom o uradnikih od 31. marca 1931. je bilo s čl. 292 to ukinjeno, čl. 116 tega zakona je priznal kontraktualno dobo le za pokojnino, a finančni zakon od 1. aprila 1932. je ovrgel to pravico kontraktualcev, tako da se kontraktualne službe ne šteje niti v napredovanje niti v pokojnino. Ker smatramo, da naj se upošteva ves učiteljski stan v enaki meri, naj se z novim finančnim zakonom od 1. apr. 1933. prizna kontraktualna služba toliko za napredovanje kakor tudi za pokojnino.

8. Davčne uprave naj nakazujejo od vplačanih občinskih doklad tangente za šolski proračun direktno šolskim odborom in ne upravnim občinam, ki izplačevanje rade zadržujejo.

9. Izide naj pravilnik k zakonu o narodnih šolah.

Tov. predsednik je zaključil zborovanje, ugotavljajoč, da je uspelo nad vse pričakovano in izrazil je trdno prepričanje, da bo našo društvo kar najbolje napredovalo.

Gabrijelčič, predsednik. A. Šavli, tajnik.

*Še eno je naše in se oblike -
'Tempo' črta na oblike -*

LJUBLJANA	Za gotovino:	MARIBOR
Gledališka 4	Selenburgova 4	Slovenska 18

— **JUU SRESKO DRUŠTVO ZA MARIBOR DESNI BREG** je zborovalo dne 15. oktobra 1932. ob pol 10. uri v prostorih Nabavljalne zadruge v Mariboru.

Od 103 vpisanega članstva je bilo navzočega 77, to je 75%.

I. Zborovanje je vodil tov. predsednik Petrovič in je v pozdravnem nagovoru želel dobrodošlico novima članoma našega društva tov. Tominec Olgi iz Reke in Cibic Kristini iz Studencev. Tako je v srezi včlanjeno razen enega vse učiteljstvo.

II. Pri dopisih so bili sprejeti nekateri sklepi.

1. Po daljšem pretresanju o načinu pobiranja članarine SSM je bilo sklenjeno, da za letošne pobere tov. poverjenik Podgornik članarino po 30 Din. Obenem je bila sprejeta na predlog tov. Vranca naslednja resolucija:

»Slov. šolska matica je dolga leta vršila svoje vzvišeno poslanstvo med slovenskim učiteljstvom. Z aktualnimi ped. deli ga je strokovno dvigala, izpopolnjevala v samoizobrazbi in mu prinašala nebroj pobud za povojno šolsko obnovo. Učiteljstvo mariborskega sreza d. br. je vedno razumevalo idealna prizadevanja naše — ne samo književne, temveč tudi idejne institucije. Na žalost ugotavljamo, da med SSM in osnovnošolskim učiteljstvom v zadnjem času ni več onih tesnih vezi, kakor smo jih opažali v prejšnjih letih. Niti v odboru, niti v književnem programu ne prihajajo več v polni meri do izraza želje in potrebe osnovnošolskega učiteljstva, ki je med naročniki nedvomno v večini. Med rednimi publikacijami n. pr. izhajajo knjige, ki v odboru niso bile soglasno sprejete in niso uspeli niti v subskripciji (n. pr. Gogala »Mladinsko gibanje«). Obeta se knjiga Götthejeva »Pedag. pravica«, ki ne more biti v skladu s sodobnimi potrebami našega domačega šolstva. Smatramo, da je odbor s takimi ukrepi krenil od svoječasno objavljenega programa, ki je zagotavljal, da bodo izhajale knjige, ki bodo usmerjale predvsem v **sodobno** orjenčevanje našega vzgojstva in šolstva. Ni čudno, če izstopajo iz Maticе ne samo stari člani, ampak tudi najagilnejši sodružniki — pedagoški pisatelji.

Učiteljstvo mariborskega sreza d. breg noče rušiti, njegov predlog obsega samo zahtevo, da se razmere v SSM sanirajo in se odbor približa zopet osnovnošolskemu učiteljstvu, ki iskreno želi, da bi bila Matica zopet žarišče sodobnih ped. prizadevanj in s tem tudi institucija, ki se je z veseljem oklepa vse slov. učiteljstvo.

2. Za poverjenika Učit. samopomoči, ki naj vodi stalno evidenco njenega članstva v društvu, je bil izvoljen tov. Miloš Ledinek.

3. Šolski upravitelji bodo tudi v bodoče posvečali vso pažnjo in skrb propagiranju »Našega roda« in publikacij MM.

III. Radi tesno odmerjenega časa je podal letno poročilo samo blagajnik tov. Dšura, ki je izkazal 2314:59 Din prebitka. Revizorji so izrazili pohvalo vzornemu knjigov.